

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ “การวิจัยเพื่อพัฒนาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
ด้วยภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกัน”

The study of the Teachers Development for Yala
Rajabhat University Baed on Learning to Live Together

เกสรี ลัดเลีย

กรกฎาคม 2555

รหัสโครงการ.....

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ “การวิจัยเพื่อพัฒนาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
ด้วยภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกัน”

The study of the Teachers Development for Yala
Rajabhat University Baed on Learning to live Together

เกสรี ลัดเลีย

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

สนับสนุนโดย สำนักบริหารโครงการวิจัยในอุดมศึกษาและพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ
สำนักคณะกรรมการการอุดมศึกษา

ชื่อเรื่อง	การวิจัยเพื่อพัฒนาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาด้วยภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกัน
ชื่อผู้วิจัย	ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกสรี ลัดเลีย
คณะ	คณะครุศาสตร์
สถาบัน	มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
ปีการศึกษา	2554

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การวิจัยเพื่อพัฒนาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาด้วยภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกัน” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการใช้ภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกันในการจัดการเรียนรู้สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และเพื่อพัฒนานักศึกษาคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ให้มีทักษะด้านการวิจัยที่ใช้ภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกันโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถาม จำนวน 600 ชุด กับบุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง และนักเรียนในสถานศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสนทนากลุ่มจากกลุ่มนักศึกษาสาขาการศึกษาปฐมวัย และสาขาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา และอาจารย์ในคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลที่ได้จากการวิจัย คือ (1) สภาพของการใช้ภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกันในการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (2) ผลการพัฒนานักศึกษา คือ นักศึกษามีทักษะในการรวบรวมข้อมูลภูมิปัญญา เลือกภูมิปัญญา เพื่อใช้ในการพัฒนาโจทย์วิจัย เป้าหมายการวิจัย และกรอบการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลการแปลความหมาย และการสรุปผล โดยนักศึกษามีผลงานวิจัยในชั้นเรียนที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 8 เรื่อง

คำสำคัญ : การพัฒนาครู ภูมิปัญญา เรียนรู้เพื่ออยู่ร่วมกัน

The Research Title : The study of the Teachers Development for Yala Rajabhat University Baed on Learning to Live Together

Researcher : Asst. Prof. Kessaree Ladlia

Organization : Faculty of Education, Yala Rajabhat University

Academic Year : 2011

Abstract

The purpose of this study was to investigate the use learning to live together of in schools in the three southern border provinces and to develop the research skills of the students studying in the Faculty of Education at Yala Rajabhat University. The quantitative research was employed to collect data by 600 questionnaires. The samples included the academic persons, parents and students in three southern borders provinces. The group discussion was conducted among the students and the teachers in the faculty of Education majoring in Early Childhood Education and Psychology Education Program in order to gain the qualitative data. The qualitative data was analyzed by content analysis. The results of the study showed as follows: (1) Knowing the status about and learning to live together in school in three Southern border provinces (2) The results of the student development showed that the students were skillful in gathering data or wisdom, in selecting the wisdom for the development of the research title, the objective, the framework, the interpretation and the conclusion. There were 8 effective researches done by students under title of using learning to live together.

Keywords : Teacher development

Local wisdom

Learning to live together

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การวิจัยเพื่อพัฒนาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาด้วยภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกัน”
ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักบริหาร โครงการวิจัยในอุดมศึกษาและพัฒนามหาวิทยาลัยแห่งชาติ
สำนักคณะกรรมการอุดมศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2554

คณะวิจัย

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ (ภาษาไทย)	ก
บทคัดย่อ (ภาษาอังกฤษ)	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญภาพ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
ขอบเขตของการวิจัย	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	3
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษาวิจัย	3
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4
แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาครู	4
แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้และการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและการพัฒนาครู	7
แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมและการเรียนรู้เพื่อการอยู่ร่วมกันในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้	10
ข้อมูลพื้นฐานคณะครุศาสตร์	15
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	25
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	27
กรอบแนวคิด	27
ประชากรและวิธีการสุ่มตัวอย่าง	28
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและวิธีการสร้างเครื่องมือ	28
วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล	29
วิเคราะห์ข้อมูล	30

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ 4 ผลการศึกษาวิจัย	31
ศึกษาสภาพการใช้ภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกันในการจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้	31
พัฒนานักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ให้มีทักษะด้านการวิจัยที่ใช้ภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกัน	47
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	49
สรุปผลการวิจัย	49
อภิปรายผลการวิจัย	52
ข้อเสนอแนะ	52
บรรณานุกรม	53

สารบัญภาพ

เรื่อง

หน้า

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

27

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

สารบัญตาราง

เรื่อง	หน้า
ตารางที่ 4.1 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม	31
ตารางที่ 4.2 บริบทและสภาพทั่วไปของสถานศึกษา	33
ตารางที่ 4.3 บริบทและสภาพทั่วไปของสถานศึกษาจังหวัดยะลา	36
ตารางที่ 4.4 บริบทและสภาพทั่วไปของสถานศึกษาจังหวัดปัตตานี	37
ตารางที่ 4.5 บริบทและสภาพทั่วไปของสถานศึกษาจังหวัดนราธิวาส	38
ตารางที่ 4.6 กลุ่มวัฒนธรรมของนักเรียน และอาชีพของผู้ปกครองนักเรียน	39
ตารางที่ 4.7 ระดับชั้นที่จัดการเรียนรู้เกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น และลักษณะการจัดการเรียนรู้ท้องถิ่นที่จัดในแต่ละระดับ	40
ตารางที่ 4.8 ลักษณะการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ในระดับการศึกษาปฐมวัย	41
ตารางที่ 4.9 ลักษณะการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ในระดับประถมศึกษา	41
ตารางที่ 4.10 ลักษณะการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	42
ตารางที่ 4.11 ลักษณะการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	42

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย

โครงการวิจัยเรื่อง “การวิจัยเพื่อพัฒนาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาด้วยภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกัน” เป็นโครงการที่ตอบสนองต่อแนวการปฏิรูปการศึกษาที่เริ่มต้นที่สถาบันผลิตครูที่ผลิตบัณฑิตด้าน ครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ เพื่อไปเป็นครูในท้องถิ่นต่อไป โดยมุ่งเน้นให้เกิดกิจกรรมการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ ผู้เรียนได้ให้ความสำคัญกับชุมชนและท้องถิ่น โดยเฉพาะประเด็นปัญหาของชุมชน ท้องถิ่นเข้ามาเป็น โจทย์ในการเรียนและการวิจัยของตนเอง ผู้เรียนต้องมีบทบาทในการเรียนแบบลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง โดยทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนทั้งคณาจารย์และผู้บริหารจะต้องมีแนวคิดความเข้าใจที่ตรงกัน และใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้เป็นองค์ประกอบสำคัญต่อความมั่นคงของชาติ

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาอยู่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเผชิญกับปัญหาวิกฤติของ ความมั่นคง และการใช้ความรุนแรงในพื้นที่ ซึ่งเป็นผลมาจากความไม่เข้าใจกัน ขาดการยอมรับและ เห็นคุณค่า ซึ่งกันและกันของผู้คนในพื้นที่และระหว่างประชาชนกับภาครัฐ ดังนั้นการจัดการศึกษา เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติจึงเป็นโจทย์ของท้องถิ่นที่ต้องการคำตอบและควรเริ่มส่งเสริมในระดับของ สถาบันผลิตครูเป็นอันดับแรก นั่นคือ นักศึกษาควรได้ศึกษาตั้งและตอบ โจทย์ในเชิงวิจัยและพัฒนา ร่วมกัน เพื่อการแก้ปัญหของท้องถิ่นต่อไป

การเรียนรู้เพื่อการอยู่ร่วมกันด้วยดี และมีความสุข นับเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ตามแนว สันติศึกษา ซึ่งไม่เพียงแต่เป็นการพัฒนาสันติภาพระหว่างบุคคลหรือความสัมพันธ์ระหว่างคนกับ สิ่งแวดล้อมเท่านั้น แต่ยังเป็นการยกระดับจิตใจของคนให้สูงขึ้นด้วย ถือได้ว่าเป็นการพัฒนาทั้งมิติทาง จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ ของเด็กไปพร้อมๆ กัน (อมรวิรัช นาคทรพร และคณะ,มปป.) ซึ่งนำไปสู่ สันติภาพ ซึ่งดร.นิธิ เอียวศรีวงศ์ ได้ให้คำนิยาม “สันติภาพ” ไว้ว่าการไม่ใช้ความรุนแรงต่อ 3 สิ่งด้วยกัน คือ การไม่ใช้ความรุนแรงต่อสิ่งแวดล้อม (นิธิ เอียวศรีวงศ์ อ้างถึงใน อมรวิรัช นาคทรพร,มปป.) จำเป็นต้องเริ่มต้นตั้งแต่ปฐมวัย โดยมีจุดเริ่มต้นในการเรียนรู้ที่จะยอมรับและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น (เกสรี ลัดเลีย แปลสรุปความจาก Banks,1994) เด็กปฐมวัยในสังคมพหุวัฒนธรรมสามจังหวัดชายแดน ภาคใต้ เติบโตขึ้นท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒนธรรมของผู้คนจากสามกลุ่มหลักนั้น คือ ชาวไทย พุทธ ชาวไทยเชื้อสายจีน และชาวไทยมุสลิม ซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่เด็ก ๆ เหล่านี้มาโรงเรียนพร้อมกับประวัติศาสตร์ ทัศนคติทางสังคม ความคิดความเชื่อที่ได้รับการหล่อหลอมมาจากกลุ่มของตนเอง เมื่อการสอนของครูไม่ได้ส่งเสริมการยอมรับและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่นนำไปสู่เกิดความขัดแย้งใน

การอยู่ร่วมกัน ซึ่งผลของความขัดแย้งก็คือความรุนแรง ดังเช่นปัญหาของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเต็มไปด้วยความรู้สึกขาดความอดทน อटकั้น หรือขันติธรรม ระหว่างกลุ่มคนที่มีความแตกต่างกัน ทางเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา ด้วยเหตุนี้การละเมิดสิทธิมนุษยชนของทั้งสองฝ่ายจึงเกิดขึ้น และนำไปสู่ความขัดแย้ง ความรุนแรง อันเป็นจักรของความชั่วร้าย ที่ยากจะหาจุดยุติได้ (สุรินทร์ พิศสุวรรณ, 2527 อ้างถึงในเสาวนีย์ จิตต์หมวด , 2531) ซึ่งความขัดแย้งและความรุนแรงก็ได้เกิดขึ้นในทุกสังคม โดยความขัดแย้งทางวัฒนธรรมไม่ได้เกิดขึ้น เฉพาะกับชนต่างชาติต่างภาษาเท่านั้นคนในชาติเดียวกันก็ยังมีวัฒนธรรมที่แตกต่างกันไปในหลายมิติ ได้แก่ ความขัดแย้งทางวัฒนธรรมจากความ “ต่างวัย” “ต่างเพศ” (sex / gender) “ต่างกลุ่ม” (group / gang) “ต่างพื้นที่” (area) “ต่างโลก / ต่างชั่ว” (global-local / western-eastern) “ต่างชาติพันธุ์” และ “ต่างชาติ” (ethnic / nation) เช่น วัฒนธรรมของเด็กไทยมุสลิม ซึ่งความขัดแย้งทางวัฒนธรรมที่น่าสะพรึงกลัวที่สุด คือ ความขัดแย้งระหว่างเชื้อชาติที่ดูเหมือนจะกระจายไปทั่วถึงทุกมุมโลก ซึ่งที่ใกล้ตัวเรามาก คือ เหตุการณ์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เริ่มสร้างรอยร้าวระหว่างคนไทยด้วยกัน (อมรวิรัช นาครทรรพ, มปป.) ซึ่งพบตัวเลขจากการศึกษาวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา พบว่า ในปี พ.ศ. 2547 นับตั้งแต่วันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2547 จากเหตุการณ์ปล้นปืนจากกองพันพัฒนาที่ 40 เจาะไอร้อง จ.นราธิวาส พบว่า มีเหตุการณ์เกิดขึ้นทั้งสิ้น 961 เหตุการณ์ มีผู้เสียชีวิตทั้งสิ้น 314 คน และมีผู้บาดเจ็บทั้งสิ้น 491 คน (ศูนย์ปฏิบัติการสำนักงานตำรวจแห่งชาติส่วนหน้า, 2551) สะท้อนให้เห็นภาพความรุนแรงที่เกิดขึ้น ทำให้เด็ก ๆ ที่เติบโตอยู่ในสังคมพหุวัฒนธรรมของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้จะต้องมีทักษะในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสมานฉันท์ นั่นคือ มีการส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนรู้ในการศึกษาทุกระดับให้ผู้เรียนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างยอมรับและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น ซึ่งจุดเริ่มต้นที่นำไปสู่ความยั่งยืนคือการพัฒนานักศึกษาสาขาครุศาสตร์ ศิษษาศาสตร์ให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข ดังนั้นจึงได้มีการศึกษาวิจัยเรื่อง “การวิจัยเพื่อพัฒนาคู่มือมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาด้วยภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกัน” ขึ้นเพื่อพัฒนานักศึกษาที่จะเป็นกำลังสำคัญของชาติให้มีความสามารถมากพอที่จะสร้าง impact ต่อการพัฒนาพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และชาติได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการใช้ภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกันในการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อพัฒนานักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ให้มีทักษะด้านการวิจัยที่ใช้ภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อาจารย์ และนักศึกษาสายการศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
2. ขอบเขตพื้นที่ศึกษา ได้แก่ ชุมชนในจังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส

นิยามศัพท์เฉพาะ

การพัฒนาครู หมายถึง การพัฒนานักศึกษาศาสตรครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ให้มีทักษะด้านการวิจัย โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นพื้นฐานในการคิด

ภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกัน หมายถึง การเรียนรู้สำคัญในการอยู่ร่วมกันระหว่างผู้คนที่มีความแตกต่างกันทางเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม และวิถีชีวิต ประกอบไปด้วยความรู้เกี่ยวกับตนเองกับคนอื่น วัฒนธรรมตนเองกับวัฒนธรรมผู้อื่น และวัฒนธรรมท้องถิ่นกับวัฒนธรรมประจำชาติไทย

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษาวิจัย

1. ประโยชน์ของการวิจัย

1.1 ประโยชน์ในเชิงการสร้างองค์ความรู้ใหม่

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การวิจัยเพื่อพัฒนาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาด้วยภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกัน” ได้้องค์ความรู้ใหม่ คือ การพัฒนาทักษะการวิจัยที่ใช้ภูมิปัญญาในการอยู่ร่วมกันของนักศึกษาศาสตรครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

1.2 ประโยชน์ในการนำความรู้ไปใช้

1.2.1 การนำไปใช้เชิงนโยบาย

องค์ความรู้จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การวิจัยเพื่อพัฒนาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาด้วยภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกัน” สามารถนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายของมหาวิทยาลัยในการพัฒนานักศึกษาศาสตรครุศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา เพื่อให้มีทักษะทางการวิจัยที่คำนึงถึงความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.2.2 การนำไปใช้เชิงการปฏิบัติ

องค์ความรู้จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การวิจัยเพื่อพัฒนาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาด้วยภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกัน” สามารถนำไปใช้ในเชิงการปฏิบัติ คือ แนวทางในการพัฒนาทักษะการวิจัยแบบชั้นปี (Year Based) ของนักศึกษาศาสตรครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การวิจัยเพื่อพัฒนาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาด้วยภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกัน” ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาครู
2. แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้และการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและการพัฒนาครู
3. แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมและการเรียนรู้เพื่อการอยู่ร่วมกันในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
4. ข้อมูลพื้นฐานคณะครุศาสตร์
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาครู

การจัดการศึกษาถือว่าครูเป็นผู้มีบทบาทที่สำคัญยิ่งเพราะครูเป็นผู้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ฝึกทักษะที่สำคัญด้านการคิดวิเคราะห์ รวมทั้งการปลูกฝังคุณธรรมให้แก่ศิษย์ เพื่อสร้างสรรค์ความเป็นมนุษย์ที่มีความสงบสุขในสังคมที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งการที่จะได้คุณลักษณะเช่นนี้การพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพของครูจึงเป็นภารกิจสำคัญ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2538) ได้กล่าวถึงรูปแบบและการดำเนินการพัฒนาครูประจำการและบุคลากรทางการศึกษาในแผนหลักการปฏิรูปการศึกษาคู่มือพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาไว้ว่า รูปแบบการพัฒนาครูมี 6 รูปแบบ คือ

1. การเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยให้มีการจัดทำชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองตามสาขาวิชาทั้งที่เป็นความรู้พื้นฐานสำหรับทุกคน และความรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งครูสามารถลงทะเบียนเรียนได้ตามความสนใจ ความต้องการ และการปฏิบัติงานของครู นอกจากนั้นมีการจัดสื่อทางไกลเสริมความรู้ให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น รายการวิทยุ รายการโทรทัศน์ เป็นต้น
2. การฝึกอบรม โดยการจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมครูประจำการและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสำคัญรวมทั้งการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานตามความต้องการของครูและหน่วยงานต้นสังกัด สำหรับวิธีการฝึกอบรมนั้นจะดำเนินการทั้งในรูปแบบการมีห้องเรียนหรือแบบทางไกล
3. การศึกษาดูงาน เป็นการมุ่งเน้นการเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ใหม่กับการศึกษาดูงานเฉพาะอย่าง เพื่อนำมาปรับปรุงและแก้ปัญหการปฏิบัติงานในหน้าที่ของครู

4. การศึกษาต่อ เป็นการส่งเสริมให้ครูทุกระดับและประเภทการศึกษามีวุฒิทางการศึกษาอย่างต่ำในระดับปริญญาตรี และเป็นการเตรียมพัฒนาครูประจำการให้มีวุฒิทางการศึกษาสูงขึ้นในระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอก เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของการพัฒนาในสาขาต่าง ๆ โดยมีจุดเน้นที่จะพัฒนาครูตามสาขาวิชา รวมทั้งพัฒนาครูให้เป็นนักคิด นักการศึกษา และนักบริหารต่อไปในอนาคต

5. การเข้าร่วมกิจกรรมวิชาการเป็นการจัดกิจกรรมวิชาการที่หลากหลายสอดคล้องกับความสนใจและการปฏิบัติงานในหน้าที่ครู เช่น การสัมมนาทางวิชาการ กิจกรรมของสมาคมวิชาชีพหรือวิชาการ การเผยแพร่และเสนอผลงานวิชาการ การส่งเสริมวินัยและพัฒนาคุณธรรม

6. การแลกเปลี่ยนครูอาจารย์ระหว่างสถาบันฝึกอบรบกับสถานศึกษา เป็นการจัดให้มีโครงการแลกเปลี่ยนครูอาจารย์ระหว่างสถาบันฝึกหัดครูกับสถานศึกษาเพื่อเปิดโอกาสให้อาจารย์ในสถาบันฝึกหัดครูสอนและปฏิบัติงานในสถานศึกษาระดับและประเภทต่างๆ และให้ครูอาจารย์ในสถานศึกษาโดยเฉพาะครูผู้เชี่ยวชาญสอนและปฏิบัติงาน มาปฏิบัติงานในสถาบันฝึกหัดครู ทั้งนี้จะต้องกำหนดระยะเวลาการไปสอน และปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม ยาวนานพอที่จะได้ความรู้และประสบการณ์

อย่างไรก็ตาม จากข้อเสนอด้านนโยบายและมาตรการในการผลิตและพัฒนาครูไทยในศตวรรษที่ 21 โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543) ได้กล่าวถึงการพัฒนาครู ไว้ว่าครูจะต้องพัฒนาความรู้และทักษะให้ก้าวหน้าทันวิทยาการใหม่ๆ ครูต้องใฝ่รู้ และต้องเป็นผู้นำด้านวิชาการและการเป็นแบบอย่างที่ดีในสถานศึกษาและในชุมชน การพัฒนาครูจึงเป็นกลยุทธ์สำคัญที่จะส่งเสริมให้ครูก้าวหน้าในวิชาชีพ สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพผลสามารถจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นอย่างมีคุณธรรม ผู้สำเร็จการศึกษาจึงจะมีคุณภาพ สังคมไทยจึงจะเข้มแข็งพอที่จะเผชิญเหตุการณ์ต่างๆ ได้ ดังนั้นเป้าหมายการพัฒนาครูจึงต้องเพิ่มพูนขีดความสามารถ ในการเป็นครูที่มีคุณภาพภายใต้บริบทต่างๆ ของสังคมไทยที่กำลังเปลี่ยนแปลงไป วิธีการพัฒนาครูมีหลายวิธี เช่น

1. การพัฒนาตนเองในระหว่างเป็นครูประจำการ
2. การฝึกฝนกับครูพี่เลี้ยงหรือผู้เชี่ยวชาญในระหว่างเป็นครู
3. การเข้ารับการฝึกอบรมในหลักสูตรต่าง ๆ
4. การศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

มนตรี จุฬาววัฒนทล (2543) ได้กล่าวถึงการพัฒนาครูของประเทศนิวซีแลนด์ในงานวิจัยเอกสารเรื่องนโยบายการผลิตและการพัฒนาครูว่าประเทศนิวซีแลนด์ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูเป็นอย่างมากโดยกำหนดให้มีการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง และเป็นระบบ โดยเฉพาะการพัฒนาครูประจำการซึ่งทำทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน สำหรับรูปแบบของการพัฒนาครูประจำการ แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ การพัฒนาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และการเรียนรายวิชาการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการประชุมสัมมนา โดยมีลักษณะการดำเนินงานดังนี้

1. การพัฒนาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มี 3 ลักษณะ ดังนี้

1.1 การพัฒนาภายในโรงเรียน ครูผู้เชี่ยวชาญในโรงเรียนเป็นผู้ให้การแนะนำ และร่วมงานกับครูอื่น ๆ

1.2 การพัฒนาระหว่างโรงเรียน ผู้เชี่ยวชาญ ครูผู้เชี่ยวชาญจากโรงเรียนอื่นมาทำการช่วยเหลือฝึกอบรมครูอีกโรงเรียนหนึ่ง

1.3 ผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกมาทำงานร่วมกับครูภายในโรงเรียนนั้น ๆ

2. การเรียนรายวิชา การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการและการประชุมสัมมนา

2.1 การเข้ารับการอบรม สัมมนาโดยกลุ่มครู ซึ่งหลังจากอบรมแล้ว ครูกลุ่มนี้จะมาทำงานร่วมกันภายในโรงเรียนเพื่อนำสิ่งที่เรียนรู้มาปฏิบัติ

2.2 การเข้าร่วมประชุมสัมมนาโดยครูคนเดียว หลังจากนั้นก็ครูเข้าร่วมประชุมสัมมนาจะนำความรู้ที่ได้รับกลับไปสอนให้กับเพื่อนครูต่อไป

กรมการฝึกหัดครู (2530) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของรูปแบบการพัฒนาครูและหลักการกำหนดรูปแบบการพัฒนาครู ดังนี้

1. องค์ประกอบที่สำคัญของการพัฒนาครู มีองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้

1.1 เลือกกระบวนการพัฒนาที่เหมาะสม

1.2 กำหนดกลุ่มเป้าหมาย

1.3 กำหนดยุทธวิธีการพัฒนา

1.4 การดำเนินการพัฒนา

1.5 การนิเทศ ติดตาม ประเมินผล

2. หลักการกำหนดรูปแบบการพัฒนาครู

2.1 มีระบบและปฏิบัติได้จริง

2.2 ประสานงานและร่วมมือกันทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.3 กำหนดยุทธวิธีและเงื่อนไขของกระบวนการให้ชัดเจน

2.4 ยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับทรัพยากรและความต้องการทั้งผู้ให้และผู้รับ

ผู้รับ

แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้และการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและการพัฒนาครู

1. ทฤษฎีการเรียนรู้ที่นำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการพัฒนาครู มีทฤษฎีการเรียนรู้สำคัญที่ควรกล่าวถึง ดังนี้

1.1 ทฤษฎีการเรียนรู้โดยการค้นพบของบรูเนอร์

ทฤษฎีการเรียนรู้โดยการค้นพบของบรูเนอร์ (Bruner, 1971) เป็นทฤษฎีการเรียนรู้ ซึ่งมีความเชื่อว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปสู่การค้นพบ การแก้ปัญหาบรูเนอร์ เรียกว่า เป็นวิธีการเรียนรู้โดยการค้นพบ (Discovery Approach) แนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีการเรียนรู้โดยการค้นพบ คือ

1.1.1 การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมด้วยตนเอง การเปลี่ยนแปลงที่เป็นผลของการปฏิสัมพันธ์ นอกจากจะเกิดขึ้นในตัวของผู้เรียนแล้ว ยังเป็นผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสิ่งแวดล้อมด้วย

1.1.2 ผู้เรียนแต่ละคนมีประสบการณ์และพื้นฐานความรู้แตกต่างกัน การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้จากการที่ผู้เรียนสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่พบใหม่กับประสบการณ์เดิมแล้วกลายเป็นความรู้ใหม่

จากทฤษฎีการเรียนรู้ของบรูเนอร์ จะเห็นว่าการเรียนรู้ของบุคคลมีลักษณะสำคัญ คือ ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self Learning) โดยการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม และมีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่พบใหม่กับประสบการณ์เดิม

1.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ Constructionism ของ Papert

ทฤษฎีนี้ยึดหลักการว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีเมื่อผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างสิ่งที่มีความหมายต่อตนเองและสร้างสิ่งที่ผู้เรียนชอบและสนใจ ดังนั้น การที่ผู้เรียนมีโอกาสได้เลือกที่จะสร้างอะไรได้มากเท่าใด ผู้เรียนก็จะเต็มใจมีส่วนร่วมและทำงานนั้น นอกจากนั้นการที่ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงสิ่งที่ลงมือทำได้เท่าใด ผู้เรียนก็จะสามารถเชื่อมโยงความรู้ใหม่เข้ากับความรู้เดิมหรือประสบการณ์เดิมมากขึ้นเท่านั้น และจะเป็นความรู้ที่มีความหมายและยาวนาน (ชัยอนันต์ สมุทวณิช, 2541)

แนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีการเรียนรู้ Constructionism มาจากทฤษฎีของพียาเจต์ (Piaget) และวิกตอทสกี (Vygotsky) ที่ให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนว่าจะต้องเป็นผู้ลงมือกระทำเอง จึงจะเกิดการเรียนรู้ นอกจากนี้ พียาเจต์และวิกตอทสกีต่างก็เห็นว่า การเรียนรู้มีคุณลักษณะทางสังคมเกิดขึ้น เพราะมีการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ในเรื่องนี้มีข้อเสนอให้ใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) ในห้องเรียน (สุรางค์ โค้วตระกูล, 2541)

จากทฤษฎีการเรียนรู้ Constructionism จะเห็นว่ากระบวนการเรียนรู้ของบุคคลจะเกิดขึ้นได้ บุคคลนั้นต้องเป็นผู้ลงมือกระทำด้วยตนเองตามความชอบและความสนใจ (Self Learning) และในกระบวนการเรียนรู้จะมีลักษณะทางสังคมเกิดขึ้น โดยการมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) กับสิ่งแวดล้อม และมีการร่วมมือกับบุคคลอื่น (Participation)

1.3 ทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

ทฤษฎีนี้ใช้หลักการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้จากประสบการณ์เดิม การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning) มีหลักสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1.3.1 เป็นการเรียนรู้ที่อาศัยประสบการณ์เดิมของผู้เรียน

1.3.2 ทำให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ๆ ที่ท้าทายอย่างต่อเนื่องและเป็นการเรียนรู้ที่เรียกว่า Active Learning

1.3.3 มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง

1.3.4 การมีปฏิสัมพันธ์ทำให้เกิดการขยายเครือข่ายขององค์ความรู้ออกไปอย่างกว้างขวาง

1.3.5 มีการสื่อสารโดยการพูดหรือการเขียนเป็นเครื่องมือในการแลกเปลี่ยน การวิเคราะห์ และสังเคราะห์ความรู้ (กรมสุขภาพจิต, 2541) อาจกล่าวโดยสรุปว่า การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการสร้างเจตคติและฝึกทักษะโดยใช้ประสบการณ์เดิมของผู้เรียนเป็นพื้นฐานในการแลกเปลี่ยนความรู้ตักความคิดเห็นต่อประเด็นนั้น และอภิปราย ความคิดเห็นของผู้เรียนในกลุ่มย่อย ทำให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดในกลุ่ม และได้แนวคิดหรือความคิดรวบยอด ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้จริง หรือประยุกต์ใช้ได้เหมาะสมกับสถานการณ์ใหม่อย่างใดก็ตามการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมนี้มีกระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญ 3 วิธี ดังนี้ (สุนันทา พรหมบุญ, 2541)

1) กระบวนการกลุ่ม (Group Process) เป็นกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มผู้เรียนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ผู้เรียนแต่ละกลุ่มจะต้องมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน มีแรงจูงใจร่วมกันในการทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยที่แต่ละคนในกลุ่มมีอิทธิพลต่อกันหลักการสำคัญของกระบวนการกลุ่มประกอบด้วย ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้จากกลุ่มให้มากที่สุดโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้และการสร้างสรรค์ความรู้โดยกลุ่ม

2) การเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมใจ (Cooperative Learning) เป็นวิธีการเรียนรู้ที่เน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มจะต้องมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และในความสำเร็จของกลุ่ม ทั้งการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้ รวมทั้งการเป็นกำลังใจแก่กันและกัน สมาชิกแต่ละคนจะต้องรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองพร้อม ๆ กับการดูแลเพื่อนสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ความสำเร็จของแต่ละบุคคลในกลุ่มคือความสำเร็จของกลุ่ม ความสำเร็จของกลุ่มคือความสำเร็จของทุกคน

3) การเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ความรู้ (Constructivism) เป็นวิธีการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องแสวงหาความรู้ และสร้างความรู้ความเข้าใจขึ้นด้วยตนเอง ความเจริญงอกงามในความรู้จะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับคนอื่น ๆ หรือได้พบสิ่งใหม่ ๆ แล้วนำความรู้ที่มีอยู่มาเชื่อมโยง ตรวจสอบกับสิ่งใหม่ ๆ

จากทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม จะเห็นว่ากระบวนการเรียนรู้ของบุคคลมีลักษณะสำคัญมีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง โดยมีการสื่อสารด้วยการพูด หรือการเขียน (Interaction) และ

เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีการเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มโดยมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้ รวมทั้งเป็นกำลังใจแก่กันและกัน มีความสำเร็กร่วมกัน (Participation) นอกจากนี้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม จะทำให้เกิดการขยายเครือข่ายของความรู้ออกไปอย่าง กว้างขวาง เกิดความเจริญงอกงามในความรู้สามารถนำความรู้ที่มีอยู่มาเชื่อมโยง ตรวจสอบกับสิ่งใหม่ ๆ (Application)

จากทฤษฎีการเรียนรู้ทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้น พบว่ากระบวนการเรียนรู้ของบุคคลประกอบด้วย กระบวนการสำคัญๆ ได้แก่

1. Self Learning เป็นกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยผู้เรียนต้องแสวงหาความรู้และสร้าง ความรู้ความเข้าใจให้เกิดขึ้นด้วยตนเอง และมีการใช้กระบวนการเดิมเพื่อเชื่อมโยงให้เกิดการเรียนรู้ ใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง

2. Interaction เป็นกระบวนการเรียนรู้โดยการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนด้วยกัน เองหรือบุคคลอื่น มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้ ทำให้เกิดความเจริญ งอกงามในความรู้ และเกิดการขยายเครือข่ายความรู้ออกไปอย่างกว้างขวาง

3. Participation เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม มีการแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ สมาชิกแต่ละคนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และมีส่วนร่วมในความสำเร็จของกลุ่ม จึงนับ ได้ว่าเป็นกระบวนการที่เน้นการเรียนรู้และการสร้างสรรค์ความรู้โดยกลุ่ม

4. Process เป็นการเรียนรู้อย่างเป็นกระบวนการ โดยมีความต่อเนื่องเชื่อมโยงกันระหว่าง ขั้นตอนการเรียนรู้ ตั้งแต่ต้นจนจบการเรียนรู้

5. Application เป็นการเรียนรู้โดยมีการนำประสบการณ์เดิมมาสร้างความสัมพันธ์กับสิ่งที่ พบใหม่ ทำให้กลายเป็นองค์ความรู้ใหม่ หรือเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการเรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ร่วมกับผู้อื่นแล้วนำความรู้ที่มีอยู่มาเชื่อมโยงตรวจสอบกับสิ่งใหม่ ๆ และสามารถนำองค์ความรู้ หรือ กระบวนการที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินชีวิต

2. การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและการพัฒนาครู

นอกจากกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว ยังพบว่าในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษา สถานศึกษาควรกำหนดให้เป็นเรื่องของทุกคนและทุกฝ่ายที่อยู่ในกระบวนการ จัดการ ต้องมีการปฏิบัติงานร่วมกันทุกฝ่ายทั่วทั้งสถานศึกษา (Whole School) ซึ่งจำเป็นต้องมี การฝึกอบรมร่วมกันเพื่อให้ได้ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพของ สถานศึกษา ตลอดจนสร้างจิตสำนึก เพื่อสร้างวัฒนธรรมการทำงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ (สำนักทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ, 2544)

นอกจากนี้ ในส่วนของการพัฒนาหลักสูตร ยังพบว่าสถานศึกษาต้องการมีพัฒนาครูให้มีศักยภาพในการพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษา เพราะหลักสูตรสถานศึกษาเป็นหลักสูตรที่ต้องอาศัยการตัดสินใจร่วมกันของผู้บริหารสถานศึกษา ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน (กรมวิชาการ, 2544)

จากแนวคิดข้างต้นสรุปได้ว่า การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและการพัฒนาครูให้มีศักยภาพในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ควรต้องมีการปฏิบัติงานร่วมกันทั้งสถานศึกษา(Whole School) เพื่อสร้างองค์ความรู้ ตลอดจนสร้างจิตสำนึก สร้างวัฒนธรรมการทำงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมและการเรียนรู้เพื่อการอยู่ร่วมกันในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

1. แนวคิดการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม (Multiculture Education)

แนวคิดการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมเป็นแนวคิดที่มาจากแนวคิดพหุวัฒนธรรม Multicultural หรือ พหุสังคม Multisocial ซึ่งแนวคิดการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมนี้ ถูกนำไปใช้เป็นแนวคิดพื้นฐานในการจัดการศึกษาในชุมชนที่มีลักษณะ พหุวัฒนธรรม ทั้งที่มีหลายกลุ่มวัฒนธรรมอยู่ร่วมกัน ดังเช่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ประกอบไปด้วย กลุ่มวัฒนธรรมไทยมุสลิมภาคใต้ไทยถิ่นใต้ และไทยเชื้อสายจีนที่ต้องเรียนรู้การอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์และเรียนรู้การอยู่ร่วมกับคนไทยกลุ่มต่างๆ ในฐานะของความเป็นคนไทยโดยมีวัฒนธรรมไทยกลางเป็นวัฒนธรรมหลักประจำชาติ นอกจากนี้ยังมีชุมชนที่มีลักษณะที่เป็นชนกลุ่มน้อย ดังเช่น ชาวเล ชาวเขา ชาวซาไก หรือแม้กระทั่ง กลุ่มเด็กพิเศษ เด็กด้อยโอกาส ประเภทต่างๆ ที่มีวัฒนธรรมตามวิถีชีวิตของตนเองมีภาษาที่ใช้สื่อสารภายในกลุ่มของตน ที่ต้องเรียนรู้การอยู่ร่วมกับคนอื่น ๆ ในประเทศไทย โดยมีวัฒนธรรมไทยกลางเป็นวัฒนธรรมหลักของประเทศเช่นกัน

2. ความหมายและแนวคิดของการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม

คอร์ตีส (Cortes,1996,p.1) กล่าวว่า “การศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม” หมายถึง กระบวนการที่ครูได้ช่วยเตรียมผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมให้อยู่ด้วยความเข้าใจ มีความร่วมมือ ร่วมใจกันมองเห็นประโยชน์ที่แท้จริงในการพึ่งพาอาศัยกัน ความเสียสละและยุติธรรม การยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมนั้นไม่ได้ต้องการนำไปสู่ความแตกแยก การพัฒนาความเข้าใจกัน การพึ่งพาอาศัยระหว่างกลุ่มคน โดยอาศัยการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นว่าการแบ่งแยกทางสังคมนั้น เกิดจากการขาดวิจารณ์ของคนที่การศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมจำเป็นสำหรับทุกโรงเรียน ไม่ใช่เพียงโรงเรียนที่มีเด็ก และ/หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมเท่านั้น เพราะทั้งนักเรียน และทุก ๆ คนจำเป็นต้องแลกเปลี่ยนความหลากหลายทางวัฒนธรรมในชาติเดียวกัน เพื่อความเข้าใจกันและพึ่งพาอาศัย ดังนั้น โรงเรียนจึงควรเปิดโอกาสให้

นักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนได้ขยายขอบเขตของความหลากหลายทางวัฒนธรรมจากสิ่งที่ใกล้ชิดตัวออกไปสู่สิ่งที่ไกลตัว

โรงเรียนทุกโรงเรียนจำเป็นต้องมีการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะถ้านักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาไม่ได้เรียนรู้เรื่องความหลากหลายทางวัฒนธรรมจากกิจกรรมของโรงเรียนก็เรียนสิ่งเหล่านี้จากภายนอกในสังคม ซึ่งทุกๆ คนจะได้ประสบกับความหลากหลายของมนุษย์ตลอดชีวิต ดังที่ชาวไทยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นกลุ่มคนกลุ่มหนึ่งที่มีลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของตนเอง จำเป็นต้องอาศัยแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม (Multiculture Education) เพื่อให้โรงเรียนสามารถจัดการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียนและชุมชน

แบงค์ส และแบงค์ (Banks and Banks, 1994, p.1) ได้ให้ความหมายของการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมไว้ว่า การศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมเป็นแนวคิดในการปฏิรูปการศึกษา และเป็นกระบวนการที่มีเป้าหมายสำคัญเพื่อที่จะเปลี่ยนโครงสร้างสถาบันการศึกษา เพื่อให้แก่นักเรียนแต่ละเพศ นักเรียนพิเศษ นักเรียนกลุ่มเชื้อสายต่างๆ กลุ่มสีผิว กลุ่มวัฒนธรรมทั้งหลายได้มีความเสมอภาคกันในด้านความสำเร็จในการเรียน

สรุปได้ว่า การศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม หมายถึง การจัดการศึกษาที่มุ่งให้ทุกคนยอมรับและเห็นคุณค่าในวัฒนธรรมตนเองและวัฒนธรรมอื่นๆ มีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมตนเอง และภาคภูมิใจที่ได้เรียนรู้วัฒนธรรมอื่นๆ และรู้จักการเลือกใช้ความรู้ให้เหมาะสม

3. เป้าหมาย

3.1 เป้าหมายของการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมตามแนวคิดของเบรูธ และแมนนิง (Baruth and Manning, 1992, p.42) ได้กล่าวถึงเป้าหมายของพหุวัฒนธรรมที่ควรทำให้คนทุกคนคำนึงถึงสิ่งเหล่านี้ คือ

- 1) สำนึกเข้าใจ และยอมรับนับถือในธรรมชาติของความแตกต่างและคล้ายคลึงในระหว่างวัฒนธรรมต่างๆ
- 2) รู้ถึงความแตกต่างที่มีอยู่ภายในครอบครัวต่างๆ ที่มีทั้งความเหมือนและความแตกต่างทางวัฒนธรรม
- 3) พัฒนาเจตคติที่ดีต่อเชื้อสายของบุคคล ยอมรับและใช้ภูมิหลังทางวัฒนธรรมเป็นแรงจูงใจเกื้อหนุนให้มีความสำคัญต่อสังคม
- 4) จัดและพัฒนาประสบการณ์ที่เหมาะสมที่จะช่วยให้เด็กฯ มีการพัฒนาที่ดีขึ้นทั้งด้านทักษะความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติที่จำเป็นต้องอาศัยอยู่ในสังคมที่มีเชื้อสายและวัฒนธรรมที่หลากหลาย

3.2 เป้าหมายของการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมตามระดับการพัฒนานักเรียนของทฤษฎีการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมของแบงค์ (Banks, 1994, p.58) ที่กล่าวไว้ 6 ระดับ ดังนี้

- 1) ระดับที่ 1 กลุ่มหลังวัฒนธรรมตนเอง ปฏิเสธวัฒนธรรมอื่น

- 2) ระดับที่ 2 กลุ่มหลงวัฒนธรรมอื่น ปฏิเสธวัฒนธรรมตนเอง
- 3) ระดับที่ 3 ยอมรับและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมตนเอง
- 4) ระดับที่ 4 ยอมรับและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมตนเองและวัฒนธรรมอื่น
- 5) ระดับที่ 5 สะท้อนความหลากหลายทางวัฒนธรรมและแสดงออกถึงความเป็นของชาติ

ของตน

- 6) ระดับที่ 6 สะท้อนความเป็นชาติของตนและมนุษยโลก

สรุปได้ว่า เป้าหมายของการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม เป็นการนำพาผู้เรียนไปสู่สังคมสมานฉันท์ที่เป็นสังคมแห่งการถักทอพลังของความแตกต่างสู่การปรองดองประสานกลมกลืนกันของคนทุกคน

4. ลักษณะและรูปแบบการสอนของการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม

4.1 ลักษณะการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม

แบงค์ส (Banks, 1994, p.60) กล่าวว่าการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม มี 2 รูปแบบ คือ รูปแบบที่เน้นให้กลุ่มคนในวัฒนธรรมหลักยอมรับในความแตกต่างของบุคคลอื่น (Enlightening Power Group Model) และรูปแบบที่เน้นให้กลุ่มคนในวัฒนธรรมย่อยเข้าใจตนเองในบริบททางสังคมของตนเอง และวัฒนธรรมหลัก (Share Power Model) และได้กล่าวถึงการศึกษาที่มีลักษณะต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

มิติที่ 1 การบูรณาการเนื้อหา เป็นการปฏิบัติที่ครูใช้ตัวอย่างและเนื้อหาจากหลายๆ วัฒนธรรม และกลุ่มคนหลายๆ กลุ่ม เพื่อแสดงมโนทัศน์ หลักการ ทฤษฎี ความเห็นในวิชาเรียนและแบบฝึกหัด

มิติที่ 2 กระบวนการสร้างความรู้ เป็นกระบวนการที่ครูช่วยให้นักเรียนเข้าใจรับรู้ จำ เปรียบเทียบ ประเมินค่า เพื่อค้นหา แสวงหา พิจารณา และตัดสินใจที่จะสรุปความหมายทางวัฒนธรรม

มิติที่ 3 การสอนที่ให้โอกาสอย่างเสมอภาค เป็นการสอนที่ครูปรับปรุงการสอนของครูให้ง่ายขึ้นเป็นการสอนที่มีหลากหลายรูปแบบ

มิติที่ 4 การลดอคติ เป็นมิติที่จะช่วยอธิบายลักษณะของทัศนคติที่มีต่อเชื้อชาติและกลวิธีของนักเรียนที่สามารถช่วยให้เด็กได้พัฒนาเจตคติ และค่านิยมแบบประชาธิปไตยเพิ่มสูงขึ้น

มิติที่ 5 อำนาจของวัฒนธรรมและโครงสร้างของสังคม เป็นมิติที่กล่าวถึงการเป็นกลุ่มและการบอกความเป็นเชื้อชาติ จะช่วยสนับสนุนการมีส่วนร่วมและสนับสนุนความไม่ได้สัดส่วนในผลสัมฤทธิ์กับการปฏิสัมพันธ์ของทีมงาน และนักเรียนระหว่างชนกลุ่มน้อยและเชื้อชาติ ซึ่งองค์ประกอบที่เกิดขึ้นในวัฒนธรรมของโรงเรียนเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องสร้างขึ้นในวัฒนธรรมของโรงเรียนเพื่อให้พลังของนักเรียนจากหลากหลายเชื้อชาติ ชนกลุ่มน้อยและวัฒนธรรมกลุ่มต่างๆ เกิดขึ้น

สรุปได้ว่า ลักษณะของการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม ที่มีความเหมาะสมในการนำไปใช้มากที่สุด คือ รูปแบบที่เน้นให้คนกลุ่มวัฒนธรรมย่อยเข้าใจตนเองในบริบททางสังคมของตนเองและวัฒนธรรมหลัก แต่ขณะเดียวกันกลุ่มคนในวัฒนธรรมหลักก็ต้องยอมรับในความแตกต่างของบุคคลอื่นด้วยเช่นกัน

4.2 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการสอนตามแนวคิดของการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม

1) แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการสอนฯ แบบพหุวัฒนธรรม ตามแนวคิดของเบรูธ และแมนนิ่ง (Baruth and Manning, 1992,p. 51) มีดังนี้

1.1) รูปแบบการสอน ประกอบด้วย แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มทางวัฒนธรรมต่างๆ ในองค์กรมากกว่าที่จะกล่าวถึงข้อเท็จจริงที่แยกออกเป็นส่วนๆ

1.2) รูปแบบการสอนจะเน้นวัฒนธรรมร่วมสมัยให้มากเท่ากับวัฒนธรรมทางประวัติศาสตร์

1.3) รูปแบบการสอนควรจะเป็นผลรวมของความพยายามของการนำวัฒนธรรมต่างๆ ให้แพร่กระจายในทุกกิจกรรมและทุกวันที่นำรูปแบบการสอนไปใช้

1.4) รูปแบบการสอนควรทำให้มั่นใจว่าไม่มีการถือเพศหนึ่งเพศใดเป็นสำคัญ

1.5) รูปแบบการสอนควรจะยอมรับลักษณะการศึกษาในสังคมสองภาษา และทักษะทางการศึกษาที่ถูกต้องต่อสังคมที่มีภาษาหลากหลาย

1.6) รูปแบบการสอนและแนวคิดต่างๆ ควรจะตั้งอยู่บนภูมิหลังและประสบการณ์ในชีวิตประจำวันของเด็ก

4.3 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการสอนแบบพหุวัฒนธรรม ตามแนวคิดของบูซบง ตันติวงศ์ (Boos bong Tantiwong,1998, p.2) ที่กล่าวว่า หลักสูตรการศึกษาสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนจะต้องเป็นหลักสูตรที่ช่วยเหลือนักเรียนให้ได้รับรู้เจตคติและทักษะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติจริงอย่างบังเกิดผลสำเร็จภายในวัฒนธรรมของชาติ วัฒนธรรมย่อยของตัวนักเรียนเอง และระหว่างวัฒนธรรมย่อยอื่นๆ เด็กต้องการพัฒนาเอกลักษณ์ของตนเอง สะท้อนออกมาจากความละเอียดอ่อนประณีตซึ่งสมดุลกันระหว่างเอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ของชาติและของโลกทั้งหมด

4.4 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการสอนแบบพหุวัฒนธรรม ตามแนวคิดของแบงค์ส (Banks,1994, p.116-118) ซึ่งได้กำหนดแนวของประเด็นคำถามให้ตรวจสอบรูปแบบการสอน ดังนี้

1) ความหลากหลายทางเชื้อสายและวัฒนธรรมอยู่ในสภาพแวดล้อมของการสอนในรูปแบบการสอนหรือไม่

2) รูปแบบการสอน ได้ส่งเสริมให้เกิดปฏิสัมพันธ์ทางบวกระหว่างสมาชิกกลุ่มต่างๆ ในโรงเรียนที่มีความหลากหลายทางเผ่าพันธุ์ เชื้อสายและวัฒนธรรมหรือไม่

3) บุคลากรที่เกี่ยวข้องในรูปแบบการสอน (ผู้บริหาร ครู วิทยากร ผู้ปกครอง ผู้สนับสนุนการสอนอื่นๆ) มีลักษณะที่มีความหลากหลายทางเชื้อสาย และวัฒนธรรมหรือไม่

4) รูปแบบการสอน ได้สะท้อนถึงรูปแบบการเรียนรู้ตามเชื้อสายของนักเรียนในโรงเรียนนั้น ๆ หรือไม่

5) รูปแบบการสอน จัดโอกาสที่ต่อเนื่องเพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาการรู้จักตนเองได้ดีขึ้นหรือไม่

6) รูปแบบการสอน ช่วยให้นักเรียนได้เข้าใจความเป็นองค์รวมของประสบการณ์กลุ่มต่างๆ ทางเชื้อสายและวัฒนธรรมหรือไม่

7) รูปแบบการสอน แสดงถึงค่านิยม เจตคติ และพฤติกรรมที่ส่งเสริมความแตกต่างทางเชื้อสายและวัฒนธรรมหรือไม่

8) รูปแบบการสอน ช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาความสามารถในการคิด และการตัดสินใจ ทักษะในการมีส่วนร่วมในสังคมและความรู้สึกจำเป็นต่อการเป็นพลเมืองดีหรือไม่

9) รูปแบบการสอนพหุวัฒนธรรม เข้าใจขอบเขต ลำดับเหตุการณ์และแสดงภาพรวมของกลุ่มเชื้อสาย และวัฒนธรรม เป็นส่วนหนึ่งของรูปแบบการสอนหรือไม่

10) รูปแบบการสอน มีการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประสบการณ์ทางประวัติศาสตร์ ความเป็นจริงทางสังคม และค่านิยมของกลุ่มเชื้อสายด้วยความหลากหลายทางเชื้อสายไว้หรือไม่

11) รูปแบบการสอน วิธีการแบบสหวิทยากร และพหุวิทยากร ได้ถูกนำไปใช้ในการออกแบบรูปแบบการสอนหรือไม่

12) รูปแบบการสอน ได้ใช้วิธีการของการศึกษาเปรียบเทียบในการเรียนเกี่ยวกับกลุ่มเชื้อสายชาติพันธุ์ และวัฒนธรรมหรือไม่

13) รูปแบบการสอน ได้ช่วยเหลือให้เด็กมีมุมมองในการตีความเหตุการณ์ สถานการณ์ และเกี่ยวกับความขัดแย้ง จากความแตกต่างทางด้านเชื้อสายและวัฒนธรรมหรือไม่

14) รูปแบบการสอน ได้ให้แนวคิด และอธิบายเกี่ยวกับพัฒนาการของรูปแบบการสอน ซึ่งนำไปสู่การเป็นสังคมที่หลากหลายหรือไม่

15) โรงเรียน มีการเตรียมโอกาสสำหรับนักเรียนในการมีส่วนร่วมกับประสบการณ์ทางสุนทรียภาพของกลุ่มที่มีความหลากหลายทางเชื้อสาย ชาติพันธุ์ และวัฒนธรรมหรือไม่

16) รูปแบบการสอน ได้สร้างโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาวรรณกรรมอย่างเต็มรูปแบบ โดยใช้ภาษาอย่างน้อย 2 ภาษา หรือไม่

17) รูปแบบการสอน นำทรัพยากรในชุมชนท้องถิ่นมาใช้มากที่สุดหรือไม่

18) กระบวนการประเมิน สะท้อนให้เห็นเชื้อสาย และวัฒนธรรมในชุมชนของเด็กหรือไม่

19) โรงเรียนนำความก้าวหน้าทางกระบวนการประเมินเป้าหมายวิธีการ และวิธีการใช้สื่ออุปกรณ์ ถูกนำมาใช้ในเทคนิคการสอนเกี่ยวกับเชื้อสาย และวัฒนธรรมหรือไม่

จากรูปแบบการสอนตามแนวคิดของการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม ที่ได้กล่าวมาแล้วสรุปได้ว่าการพิจารณารูปแบบการสอนใดๆ ว่าพัฒนาบนฐานแนวคิดการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมหรือไม่ ต้องการพิจารณาตั้งแต่ปรัชญา หลักการ เนื้อหาสาระ กิจกรรม สื่อการจัด สภาพแวดล้อม บทบาทครู และการประเมินผลที่ต้องสะท้อนการยอมรับและเห็นคุณค่าในความแตกต่างทางวัฒนธรรม

5. ความอดทน อดกลั้น

ความอดทน อดกลั้น (Tolerance) ประกอบไปด้วยคุณธรรม จริยธรรมย่อยหลายประการ จำแนกได้ดังนี้

- 5.1 ความตระหนักในสัญชาติ เชื้อชาติ
- 5.2 ความยุติธรรม
- 5.3 มิตรภาพ
- 5.4 ความไม่มีอคติ
- 5.5 ความตระหนักต่อคุณค่าของคนทุกคน
- 5.6 บทบาทหน้าที่ และวินัยในห้องเรียน
- 5.7 ความสุญเสีย
- 5.8 ความแตกต่างระหว่างครอบครัว
- 5.9 ความแตกต่างระหว่างเพศ
- 5.10 ความเหมือน ความต่าง
- 5.11 วีรบุรุษ
- 5.12 การเล่นและการทำงาน
- 5.13 โลกแห่งความเท่าเทียม
- 5.14 วิสัยทัศน์ใหม่

ข้อมูลพื้นฐานคณะครุศาสตร์

1. ข้อมูลพื้นฐานหน่วยงาน

คณะครุศาสตร์ ได้ก่อกำเนิดขึ้นพร้อมกับการจัดตั้งโรงเรียน เป็นโรงเรียนฝึกหัดครู เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2477 ที่หมู่บ้านมลายูบางกอก ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดยะลาในสมัยนั้น เป็นผู้จัดตั้งขึ้นโดยใช้เงินศึกษาพลี

พ.ศ. 2477 จัดเป็นโรงเรียนฝึกหัดครูชั้นต้นปีที่ 1 - 2

พ.ศ. 2478 จัดเป็นโรงเรียนฝึกหัดครูประกาศนียบัตร 2 ชั้น คือ ชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 นักเรียนสอบไล่ได้ ป.5 เป็นนักเรียนปีที่ 1 นักเรียนสอบไล่ได้ ป.6 เป็นนักเรียนชั้นปีที่ 2 และมีประณม เกษตรกรรม ปีที่ 1,2 รวม อยู่ด้วย

พ.ศ. 2482 มีปัญหาบางประการทำให้โรงเรียนต้องปิดตลอดปีการศึกษา 2482

17 พ.ค. 2483 เริ่มเปิดทำการสอนใหม่เป็นมัธยมพิเศษ เริ่มสอนปีที่ 1 ต่อมาในปี

พ.ศ. 2484 ได้ขยายการสอนถึงชั้นปีที่ 3

พ.ศ. 2486 ได้เปลี่ยนชื่อชั้น ม.1,2,3 พิเศษ เป็นชั้นฝึกหัดครูประชาบาล (ปป.) ปีที่ 1,2,3

พ.ศ. 2493 เปิดชั้นฝึกหัดครูมูล

พ.ศ. 2494 เปิดชั้นฝึกหัดครูประกาศนียบัตรจังหวัดปีที่ 1 ยกเลิกชั้น ปป. ปีที่ 2

พ.ศ. 2498 ยกเลิกชั้นประโยคครูมูล เปิดชั้นฝึกหัดครูประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาปีที่ 1 ยุบเลิกชั้น ว.ปีที่ 1

พ.ศ. 2499 เปิดชั้นประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นปีที่ 2 ยกเลิกชั้นประโยคครูมูลและเปิดสอนชั้นประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาตลอด

พ.ศ. 2505 กรมการฝึกหัดครู ประกาศยกฐานะโรงเรียนฝึกหัดครูยะลาเป็นวิทยาลัยครูยะลา และในปีการศึกษา 2506 ได้เปิดชั้นประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูงเป็นรุ่นแรก

คณะครูศาสตร์ ได้มีวิวัฒนาการจากหมวดการศึกษาของโรงเรียนฝึกหัดครูยะลา จนมาเป็นวิทยาลัยครูยะลาตาม พ.ร.บ.วิทยาลัยครู พ.ศ.2518

ตามพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. 2518 ได้จัดสายงานการบริหาร เป็นคณะวิชา และคณะวิชาครูศาสตร์เป็นคณะวิชาหนึ่งที่มีบทบาทหน้าที่ในการผลิตบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษา

ต่อมาในปี พ.ศ. 2535 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานนาม “สถาบันราชภัฏ” แทนวิทยาลัยครู วิทยาลัยครูยะลาจึงเปลี่ยนชื่อเป็น “สถาบันราชภัฏยะลา” และในปี พ.ศ. 2538 ได้มีพระราชบัญญัติราชภัฏ พุทธศักราช 2538 ขึ้น มีผลทำให้การเรียกชื่อหน่วยงานต่างๆ ในสถาบัน มีการเปลี่ยนแปลงจากเดิม และ “คณะวิชาครูศาสตร์” ซึ่งมีหัวหน้าคณะวิชาเป็นผู้บริหาร มาเป็น “คณะครูศาสตร์” และเรียกผู้บริหารสูงสุด ในคณะว่า “คณบดีคณะครูศาสตร์”

พ.ศ. 2540 คณะครูศาสตร์ได้เปิดสอนหลักสูตรเพิ่มเติม เพื่อตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นและสังคม คือ หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู (ป.บัณฑิต) ซึ่งเป็นโครงการการทำงานร่วมกันกับสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) นักศึกษาที่เข้าเรียน คือ นักศึกษาในโครงการ สวท. ซึ่งเป็นรุ่นแรก และดำเนินการมาจนถึงปัจจุบัน

ต่อมาได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ขึ้นทำให้คณะครูศาสตร์มีบทบาทในการพัฒนา และส่งเสริมวิทย์ฐานะครูทางการศึกษา คณะครูศาสตร์จึงได้เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู (ป.วค.) เพิ่มเติมในปี 2543 เพื่อพัฒนาและส่งเสริมวิทย์ฐานะครูสำหรับผู้ประกอบอาชีพครูที่ไม่มีวุฒิก่อนขึ้น เพื่อรับ “ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู” ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

ต่อมาเมื่อ วันที่ 12 ตุลาคม 2542 กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศเรื่อง “การแบ่งส่วนราชการในสภาสถาบันราชภัฏ” ทำให้คณะครูศาสตร์ต้องแบ่งส่วนราชการออกเป็น 2 หน่วยงาน คือ สำนักงานเลขานุการคณะ และโรงเรียนสาธิต

พ.ศ. 2546 รัฐบาลมีนโยบายในการพัฒนาครูและผู้บริหารการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีวุฒิกการบริหารการศึกษาและครูผู้สอนจะต้องมีวุฒิกการศึกษาอย่างต่ำระดับปริญญาตรี คณะครูศาสตร์ จึงได้มีโครงการพัฒนาครูและผู้บริหารประจำการให้ได้รับวุฒิปริญญาตรีทางการศึกษา และวุฒิปประกาศนียบัตรบัณฑิตการบริหารการศึกษาขึ้น และเปิดทำ การสอนตามโครงการนี้ จำนวน 8 โปรแกรมวิชา

พ.ศ. 2547 กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้ “พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ.2547” ขึ้น ทำให้สถาบันราชภัฏยะลาเปลี่ยนชื่อใหม่เป็น “มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา” ตั้งแต่วันที่ 15 มิถุนายน 2547 เป็นต้นมา และมีการเปิดสอนหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษาขึ้น และได้ดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2547) ให้ได้มาตรฐานมากขึ้น และเปิดสอนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (5 ปี) จำนวน 7 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาการศึกษาปฐมวัย สาขาภาษาไทย สาขาภาษาอังกฤษ สาขาสังคมศึกษา สาขาศิลปกรรม สาขาคณิตศาสตร์ สาขาวิทยาศาสตร์ทั่วไป

พ.ศ. 2548 เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาวิชาชีพครู

พ.ศ. 2550 เปิดสอนหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาจิตวิทยา

พ.ศ. 2552 เปิดสอนหลักสูตรปริญญาโท สาขาการสอนอิสลามศึกษา

2. ปรัชญา ปณิธาน เป้าหมาย และวัตถุประสงค์

ปรัชญามหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา และคณะครุศาสตร์

ปรัชญาของคณะครุศาสตร์เป็นไปตามปรัชญาของมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา เป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพชีวิตที่สูงขึ้น ด้วยกระบวนการพัฒนาองค์ความรู้บนพื้นฐานการบูรณาการศาสตร์สากล และภูมิปัญญาท้องถิ่น

วิสัยทัศน์คณะครุศาสตร์

“คณะครุศาสตร์ เป็นองค์กรที่มุ่งผลิตบัณฑิต และพัฒนาวิชาชีพทางการศึกษาที่ได้มาตรฐานและมีคุณภาพเป็นเลิศทางวิชาการ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และเสริมสร้างความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม”

พันธกิจ

1. ผลิตบัณฑิตในระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา
2. พัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษา
3. วิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และเสริมสร้างความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม
4. บริการวิชาการ และสืบสานโครงการตามแนวพระราชดำริเพื่อพัฒนาท้องถิ่น
5. ส่งเสริมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

แนวทางพัฒนาคณะครุศาสตร์

คณะครุศาสตร์ได้ศึกษาวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาและนำผลการวิเคราะห์มาดำเนินการพัฒนาแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการ พ.ศ. 2552 – 2556) ซึ่งมีประเด็นยุทธศาสตร์ในการดำเนินการดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1	การพัฒนาคุณภาพบัณฑิต
ยุทธศาสตร์ที่ 2	การวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา
ยุทธศาสตร์ที่ 3	การบริการวิชาการเพื่อพัฒนาสังคม
ยุทธศาสตร์ที่ 4	สืบสานและเสริมสร้างศิลปวัฒนธรรม
ยุทธศาสตร์ที่ 5	การพัฒนาครู ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา
ยุทธศาสตร์ที่ 6	การพัฒนาองค์กร

นโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาของคณะครุศาสตร์

คณะครุศาสตร์ ได้กำหนดนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาของคณะ ซึ่งได้จัดทำเป็นประกาศคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา เรื่อง นโยบายและแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 – 2554 ดังนี้

1. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาควิชาและหลักสูตรจัดทำระบบการประกันคุณภาพเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา
2. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ทุกหน่วยงาน มีการสร้างนวัตกรรมด้านการประกันคุณภาพการศึกษา และปฏิบัติที่ดี (Best Practice)
3. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาควิชาและคณะสร้างเครือข่ายการประกันคุณภาพการศึกษา และใช้ระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการประกันคุณภาพระหว่างหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยฯ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ (Knowledge Management) รายละเอียดแนวทางการดำเนินการ เป็นไปตามประกาศของคณะ

3. โครงสร้างองค์กร และโครงสร้างการบริหาร

โครงสร้างองค์กร

คณะครุศาสตร์ได้จัดตั้งส่วนราชการ ตามประกาศโครงสร้างของกระทรวงศึกษาธิการ และตามประกาศโครงสร้างของมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ดังนี้

1. จัดตั้งส่วนราชการในคณะครุศาสตร์ตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ สำนักงานคณบดีคณะครุศาสตร์
2. จัดตั้งส่วนราชการในคณะครุศาสตร์ตามประกาศของมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ได้แก่ ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน โรงเรียนสาธิต

ดังนั้น คณะครุศาสตร์จึงมีส่วนราชการโดยภาพรวม ดังนี้

1. สำนักงานคณบดีคณะครุศาสตร์
2. ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา
3. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน

4. รายชื่อผู้บริหาร กรรมการบริหาร

ตั้งแต่เริ่มใช้พระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. 2518 จนถึงปีการศึกษา 2554 คณะครุศาสตร์มีผู้บริหารในตำแหน่ง หัวหน้าคณะ คณบดี ตามลำดับ รวม 13 คน

ดำรงตำแหน่งหัวหน้าคณะครุศาสตร์

1. นายประสิทธิ์	จำปา	พ.ศ. 2518 – 2524
2. นายวินัย	เพชรช่วย	พ.ศ. 2524 – 2525
3. นายสุพร	ແຮລະຫລີໝິນ	พ.ศ. 2525 – 2525
4. นายนิรัตน์	จรจิตร	พ.ศ. 2525 – 2527
5. นางสาวฉลวย	พร้อมมูล	พ.ศ. 2527 – 2530
6. นายสวัสดิ์	สมพร	พ.ศ. 2530 – 2534
7. นายบุญช่วย	จินดาประพันธ์	พ.ศ. 2534 – 2536
8. นายสุพร	ແຮລະຫລີໝິນ	พ.ศ. 2536 – 2538

ดำรงตำแหน่งคณบดีคณะครุศาสตร์

1. ผศ.ดร.สุวรรณ	ภักดิ์ชัย	พ.ศ. 2538 – 2542
2. ผศ.ไพบูลย์	ชูช่วย	พ.ศ. 2542 – 2546
3. รศ.กรรณิกา	พนัสอำพล	พ.ศ. 2546 – 2552
4. ผศ.กฤษฎา	กฤษทล	พ.ศ. 2552 – 2554
5. ผศ.เกสรี	ลัดเลียบ	พ.ศ. 2554 - ปัจจุบัน

กรรมการบริหารประจำคณะครุศาสตร์

1. ผศ.กฤษฎา	กฤษทล	ประธานกรรมการ
2. ผศ.เกสรี	ลัดเลียบ	รองประธานกรรมการ
3. นายอดิฉัน	ปากบารา	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
4. รศ.ดร.สิริมา	ภิญโญอนันตพงษ์	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
5. นายอำพล	พลสร	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
6. ว่าที่ ร.ต.นรินทร์	สาโร	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
7. ผศ.ดร.สุวรรณ	ภักดิ์ชัย	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
8. ดร.เบญจวรรณ	ถนอมชยวัช	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

9. ว่าที่ร.ต.อับดุลฮาฟิซ หิเล	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
10. รศ.ดร.สันติ บุญภิรมย์	กรรมการจากรองคณบดี
11. ผศ.กมลรัตน์ คนองเดช	กรรมการจากหัวหน้าภาควิชา
12. ผศ.สมศักดิ์ ดำนเดชา	กรรมการจากอาจารย์ประจำในคณะครูฯ
13. ดร.บุญสิทธิ์ ไชยชนะ	กรรมการจากอาจารย์ประจำในคณะครูฯ
14. ผศ.ดร.สุกีนา อาแล	กรรมการจากอาจารย์ประจำในคณะมนุษยฯ
15. ผศ.ฉวีวรรณ รัญญะศิริกุล	กรรมการจากอาจารย์ประจำในคณะวิทย์ฯ
16. นางสาวปนัดดา เรืองสงค์	เลขานุการ
17. นางสาวกรณิการ์รัตน์ เต็มวิทย์จรรยา	ผู้ช่วยเลขานุการ

5. หลักสูตรและสาขาวิชาที่เปิดสอน

ปัจจุบันคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ผลิตบัณฑิตสาขาการศึกษา รวม 12 สาขาวิชา แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. หลักสูตรปริญญาตรี 5 ปี จำนวน 6 สาขา ได้แก่ การศึกษาปฐมวัย ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์
2. หลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี จำนวน 2 สาขา ได้แก่ จิตวิทยา เทคโนโลยีทางการศึกษา
3. หลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 4 สาขา ได้แก่ ประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ประกาศนียบัตรบัณฑิตการบริหารการศึกษา ปริญญาโทการบริหารการศึกษาและการสอนอิสลามศึกษา

6. จำนวนนักศึกษา

ปีการศึกษา 2554 คณะครุศาสตร์ มีนักศึกษาทั้งหมด 2,530 คน ได้จัดการเรียนการสอน จำแนกเป็น 2 ประเภท คือ

1. นักศึกษาภาคปกติ จำนวน 1,946 คน
2. นักศึกษาภาคพิเศษ จำนวน 584 คน

ปีการศึกษา 2553 คณะครุศาสตร์ มีนักศึกษาทั้งหมด 2,590 คน ประกอบด้วยนักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคปกติ 2,116 คน ภาคพิเศษ 88 คน นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต ภาคปกติ 15 คน ภาคพิเศษ 293 คน นักศึกษาระดับปริญญาโท ภาคพิเศษ 78 คน

7. ข้อมูลพื้นฐานโดยย่อเกี่ยวกับงบประมาณ และอาคารสถานที่

งบประมาณ

ปีการศึกษา 2554 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มีงบประมาณรายจ่ายเพื่อใช้ในการดำเนินการกิจต่างๆ โดยได้รับการจัดสรรงบประมาณแผ่นดิน จัดสรรเงินรายได้มหาวิทยาลัย (บ.กศ. และ กศ.ปช) งบเงินอุดหนุน และงบประมาณ รวมทั้งสิ้น 9,300,400 บาท จำแนกเป็น

1. งบประมาณแผ่นดิน	เป็นเงิน	1,320,200	บาท
2. งบประมาณบำรุงการศึกษา (บ.กศ.)	เป็นเงิน	2,061,800	บาท
3. งบประมาณเงินโครงการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน(กศ.ปช) เป็นเงิน		455,200	บาท
4. งบประมาณโครงการบัณฑิตศึกษา เป็นเงิน		5,463,200	บาท
งบประมาณรวม		<u>9,300,400</u>	บาท

อาคารสถานที่

คณะครุศาสตร์ มีอาคารเรียนและอาคารประกอบ รวม 3 หลัง ซึ่งตั้งอยู่ภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ถนนเทศบาล 3 ตำบลสะเตง อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ดังนี้

อาคารเรียนหลัก 3 หลัง ได้แก่ อาคาร 06, อาคาร 08 และอาคาร 20 อาคารเรียนหลักประกอบด้วย อาคารเรียน 06 จำนวน 1 ห้องเรียน สำหรับเป็นห้องปฏิบัติการของนักศึกษาสาขาเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา และห้องพักอาจารย์ อาคาร 08 จำนวน 3 ห้องเรียน และอาคาร 20 ชั้น 6 จำนวน 6 ห้องเรียน ชั้น 8 จำนวน 3 ห้องเรียน และชั้น 9 จำนวน 4 ห้องเรียน

8. ผลการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผลการประเมินปีที่ผ่านมา

ข้อเสนอแนะจากผลการประเมิน	ผลการปรับปรุง
องค์ประกอบที่ 1 ปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์ และแผนการดำเนินการ	
1. ควรมีการทบทวนผลการปฏิบัติงานและปรับปรุงให้สอดคล้องกับนโยบายของมหาวิทยาลัย และนโยบายชาติให้มากยิ่งขึ้น	คณะได้ทบทวนการปฏิบัติงานและปรับให้สอดคล้องกับนโยบายของมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริการวิชาการแก่สังคม
องค์ประกอบที่ 2 การเรียนการสอน	
2. จำนวนนักศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่าสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานมาก	
3. การส่งเสริมให้บุคลากร ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในระดับชั้นเรียนยังน้อย	
4. ควรจัดทำกรอบอัตรากำลังเพื่อจ้างอาจารย์เพิ่ม เนื่องจากอาจารย์ในคณะมีภาระงานสอนเกินกว่าเกณฑ์มาตรฐาน	คณะได้เสนอกรอบอัตรากำลังเพื่อจ้างอาจารย์เพิ่ม

ข้อเสนอแนะจากผลการประเมิน	ผลการปรับปรุง
5. ควรมีการจัดกิจกรรมเพิ่มทักษะด้านภาษาอังกฤษ ภาษามลายูเซีย และคอมพิวเตอร์ให้แก่บัณฑิต เพื่อสร้างความเข้มแข็งและอัตลักษณ์ให้แก่นักศึกษาจังหวัดชายแดนใต้	คณะมีการจัดกิจกรรม โดยการส่งเสริมทักษะภาษาอังกฤษและคุณลักษณะของครูที่สามารถจัดการเรียนการสอนในสังคมพหุวัฒนธรรมได้
6. ทำฐานข้อมูลบุคคล ชุมชน ในท้องถิ่นจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่สามารถเป็นวิทยากรให้แก่นักศึกษาได้	
7. ส่งเสริมให้อาจารย์ และนักศึกษาได้ตระหนักถึงเรื่องการประกันคุณภาพ และใช้แนวทางการประกันคุณภาพเป็นงานประจำที่จะขับเคลื่อนคุณภาพการเรียนการสอน และคุณภาพของบัณฑิต	คณะมีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาและสอดคล้องในกิจกรรมประกอบการเรียนการสอนนอกหลักสูตร
องค์ประกอบที่ 3 กิจกรรมการพัฒนานิสิตนักศึกษา	
8. ในการจัดบริการนักศึกษาและศิษย์เก่าในตัวบ่งชี้ที่ 3.1 ทางคณะได้จัดบริการนักศึกษาด้วยความยากลำบาก เพราะข้อจำกัดของพื้นที่ และอาคารสถานที่ ทำให้ไม่สามารถจัดกิจกรรมได้ด้วยความสะดวก และไม่สามารถเพิ่มเติมกิจกรรมที่นักศึกษาสนใจได้	คณะพัฒนาการบริการนักศึกษาและจัดพื้นที่บริเวณหน้าคณะให้เหมาะกับการจัดกิจกรรม รวมทั้งขอใช้ทรัพยากรของหน่วยงานอื่น ๆ ในมหาวิทยาลัยเพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกัน
9. ต้องมีการวางแผนการใช้พื้นที่ และอาคารอย่างละเอียด เพื่อให้สามารถรองรับการจัดกิจกรรมได้ครบทุกด้าน	คณะมีการเตรียมการใช้พื้นที่อาคารสังคมศาสตร์ เพื่อเป็นที่ทำการของคณะในปีต่อไป
องค์ประกอบที่ 4 การวิจัย	
10. ยังขาดกลไกสนับสนุนการจดสิทธิบัตรการซื้อขายทรัพย์สินทางปัญญา	คณะได้มีการประกาศการคุ้มครองสิทธิงานวิจัยและบริการวิชาการของบุคลากรในคณะ
องค์ประกอบที่ 5 การบริการทางวิชาการสังคม	
11. ยังขาดกลไกสนับสนุนการจดสิทธิบัตรการซื้อขายทรัพย์สินทางปัญญา	คณะได้มีการประกาศการคุ้มครองสิทธิงานวิจัยและบริการวิชาการของบุคลากรในคณะ
12. ควรส่งเสริมให้มีการเชื่อมโยงงานบริการวิชาการกับพันธกิจอื่น ๆ ของคณะให้มากขึ้น	คณะได้ส่งเสริมให้มีการบูรณาการกับพันธกิจอื่นและตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิชาการ
องค์ประกอบที่ 6 การทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม	

ข้อเสนอแนะจากผลการประเมิน	ผลการปรับปรุง
13. การจัดกิจกรรมทางศิลปวัฒนธรรมที่แตกต่างออกไปจากวัฒนธรรมท้องถิ่น กระทำได้ในวงจำกัด และต้องจัดกิจกรรมด้วยความระมัดระวัง บางครั้ง บางกิจกรรม ไม่สามารถจัดได้ ด้วยข้อจำกัดทางวัฒนธรรม จึงทำให้บางกิจกรรมมีผู้เข้าร่วมน้อย	กิจกรรมทางศิลปวัฒนธรรมของนักศึกษาที่ต่างไปจากวัฒนธรรมท้องถิ่น คณะจะส่งนักศึกษากลุ่มดังกล่าวไปร่วมกิจกรรมกับมหาวิทยาลัยเป็นหลัก เพราะนักศึกษากลุ่มดังกล่าวมีจำนวนน้อย
14. จัดกิจกรรมทางด้านศิลปวัฒนธรรมในลักษณะของการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมกับท้องถิ่นอื่น ๆ ให้มากขึ้นเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ เกิดการยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรมมากยิ่งขึ้น	ได้ส่งเสริมให้มีการสร้างเครือข่ายนักศึกษาในต่างพื้นที่ ซึ่งได้เกิดเครือข่ายขึ้นแล้ว แต่ยังไม่ถึงขั้นการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมยังไม่ได้ดำเนินกิจกรรมอย่างจริงจัง
องค์ประกอบที่ 7 การบริหารและการจัดการ	
15. ยังขาดการจัดทำแผนและกลไกการพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารตามผลการประเมิน	คณะได้จัดทำรายงานข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้บริหาร
16. ควรส่งเสริมให้มีการจัดทำแผนและกลไกการพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารตามผลการประเมิน เพื่อปรับปรุงการบริหารจัดการคณะให้ดียิ่งขึ้น	คณะได้จัดทำรายงานข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้บริหาร
องค์ประกอบที่ 9 ระบบและกลไกการประกันคุณภาพ	
17. ยังไม่มีระบบติดตามประเมินผลการประกันคุณภาพในกิจกรรมที่นักศึกษาดำเนินการ และในส่วนที่นักศึกษามีส่วนร่วมกับการประกันคุณภาพของคณะ	
18. ยังไม่มีการนำผลการประเมินไปพัฒนากระบวนการให้ความรู้ และกลไกการดำเนินงานประกันคุณภาพที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง	
19. ให้มีระบบติดตามประเมินผลการประกันคุณภาพในกิจกรรมที่นักศึกษาดำเนินการ และในส่วนที่นักศึกษามีส่วนร่วมกับการประกันคุณภาพของคณะ	
20. ให้มีการนำผลการประเมินไปพัฒนากระบวนการให้ความรู้ และกลไกการดำเนินงาน	

ข้อเสนอแนะจากผลการประเมิน	ผลการปรับปรุง
ประกันคุณภาพที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง	
องค์ประกอบที่ 10 สถานศึกษา 3 ดี	
21. ระบบการบริหารจัดการยังไม่ได้ปรับให้สอดคล้องกับนโยบาย 3D ครอบคลุมทุกด้าน	ได้พยายามจัดกิจกรรมย่อย ๆ ในโครงการต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับนโยบาย 3 ดี อย่างครอบคลุมแล้ว
22. สร้างความตระหนักให้แก่บุคลากรทุกฝ่ายในคณะครุศาสตร์ เพื่อให้เกิดการปรับระบบ และการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย	ได้มีการชี้แจงให้บุคลากรเกิดความตระหนักในการประชุมประจำเดือนของบุคลากร และติดตามการเขียนแผนปฏิบัติการในระดับภาควิชาให้สอดคล้องกับนโยบาย 3 ดี

9. ข้อมูลหลักสูตร

ชื่อหลักสูตร	1. ครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 5 ปี) การศึกษาปฐมวัย 2. ศิลปศาสตรบัณฑิต (จิตวิทยา)
คณะ	คณะครุศาสตร์

จำนวนอาจารย์ในหลักสูตร แบ่งตามอายุ/ตำแหน่งทางวิชาการ

ตำแหน่ง	<30 ปี	31-39 ปี	40-49 ปี	50-59 ปี	60+ ปี	Total
ศ.						
รศ.				1		1
ผศ.			2	1	1	4
อ.			4			4
รวม			6	2		8

จำนวนนักศึกษาในแต่ละปี

ข้อมูล	2552		2553		2554	
ประเภทของ นักศึกษา	ในพื้นที่ (จังหวัดชายแดนภาคใต้)	นอกพื้นที่	ในพื้นที่ (จังหวัดชายแดนภาคใต้)	นอกพื้นที่	ในพื้นที่ (จังหวัดชายแดนภาคใต้)	นอกพื้นที่
นศ. แรกเข้า	120	-	120	-	120	-
นศ. จบทำงาน	80	-	93	-	-	-
% นศ. แรกเข้า	100 %	-	100 %	-	-	-
% นศ. จบทำงาน	100 %	-	100 %	-	-	-

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

อังกุล สมคะเนย์ (2535) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้พัฒนาหลักสูตรในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรส่วนใหญ่เป็นเรื่องของการประกอบอาชีพของท้องถิ่น และนำมาใช้ในการปรับกิจกรรมการเรียนการสอน หรือ กิจกรรมเสริม โดยเชิญเจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาหลักสูตรสำหรับประเภทของเจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เชิญมาส่วนใหญ่จะเป็นช่างฝีมือหรือช่างทางเทคนิคชาวบ้าน

รัตนะ บัวสนธิ์ (2536) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน เพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น : กรณีศึกษาชุมชนแห่งหนึ่งในเขตภาคกลางตอนล่าง ผลการวิจัยพบว่า 1. ภายในชุมชนที่ศึกษามีสิ่งที่แสดงถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ การอนุรักษ์และสร้างป่าไม้ของชุมชน ตลอดจนการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ (สมุนไพร) ที่เป็นกระบวนการคิดและการกระทำโดยเจ้าอาวาสวัดในชุมชน แต่โรงเรียนกับชุมชนไม่เคยวางแผนร่วมกันเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน 2. นโยบายการควบคุมวิชาการจากหน่วยงานบังคับบัญชา และส่วนกลางเป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้การใช้หลักสูตรไม่ประสบผลสำเร็จ 3. ความไม่เชี่ยวชาญและไม่ใส่ใจงานวิชาการอย่างเพียงพอของผู้บริหารโรงเรียนมีแนวโน้มทำให้การใช้หลักสูตรไม่ประสบผลสำเร็จ

มณีนภา ชุตินุตร (2539) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความเห็นที่สอดคล้องกันว่าการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาหลักสูตรนั้นต้องทำโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนของชุมชน คือการดึงชุมชนให้เข้า

มามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน ส่วนการดำเนินงานของโรงเรียนในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนมีกระบวนการในการดำเนินงาน คือ การรวบรวมความรู้ในท้องถิ่น การเสาะหาผู้รู้ในท้องถิ่น และการติดต่อประสานงานโดยผู้บริหาร และครูผู้สอนติดต่อกับผู้รู้โดยตรง ส่วนสำหรับผลจากการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนการสอน ปรากฏนักเรียนเรียนอย่างมีความสุข สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปช่วยครอบครัวและชุมชนเห็นคุณค่าและมีเจตคติที่ดีในเรื่องของภูมิปัญญาท้องถิ่น และให้ความสนใจท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น โรงเรียนสามารถจัดการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่นส่วนชุมชนเห็นคุณค่าและมีเจตคติที่ดีในเรื่องของภูมิปัญญาท้องถิ่น และให้ความสนใจท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น ตลอดจนทั้งชุมชนได้รับวิทยาการสมัยใหม่เพิ่มเติมโดยคำแนะนำของครู และมีความภาคภูมิใจเมื่อโรงเรียนให้ความสำคัญ

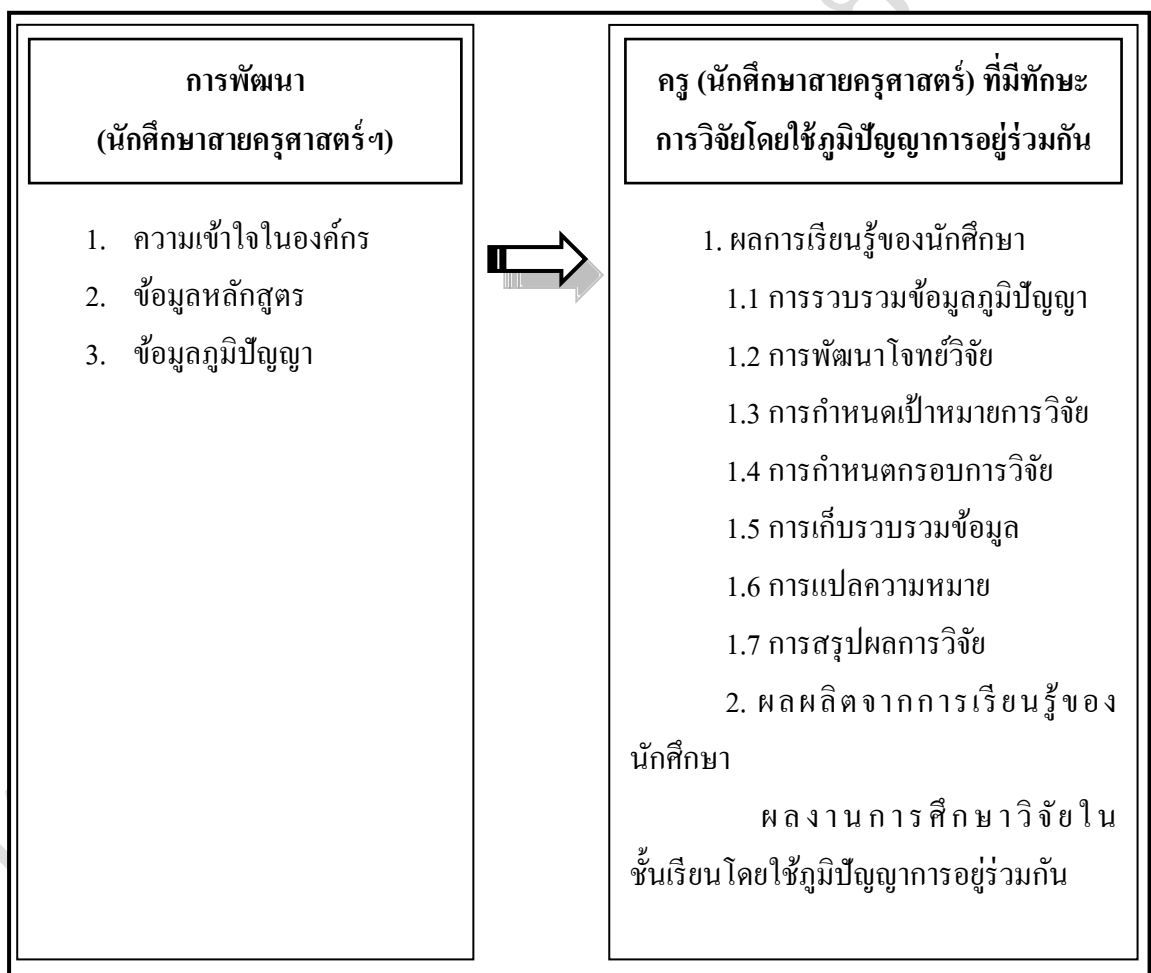
กองวิจัยทางการศึกษา (2542) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ผลการวิจัย พบว่า 1. แนวคิดของผู้บริหารเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนควรให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมตั้งแต่การวางแผนการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม และการประเมินผล การดำเนินงานของโรงเรียนเพราะผู้รู้ในท้องถิ่นเป็นผู้ที่มีความรู้ในเรื่องของท้องถิ่นดี สามารถจะสืบทอดไปสู่คนรุ่นใหม่ได้ดีกว่าครูผู้สอน และช่วยให้นักเรียนเห็นคุณค่าของผู้ที่อยู่ในท้องถิ่น มีโอกาสเลือกเรียนในสิ่งที่ตนถนัดและสนใจมากยิ่งขึ้น ทั้งยังได้รับประสบการณ์ตรงจากผู้มีประสบการณ์ 2. การดำเนินงานของโรงเรียนในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนการสอน พบว่าวิธีที่โรงเรียนดำเนินการ ได้แก่ การเชิญผู้รู้ในท้องถิ่นมาร่วมในการพัฒนาหลักสูตร และจัดการเรียนการสอนโดยการให้นักเรียนออกไปศึกษา และฝึกงานที่บ้านหรือสถานประกอบการของผู้รู้ การเชิญผู้รู้ในท้องถิ่นมาร่วมสอน การนำสิ่งที่เป็นองค์ความรู้ในท้องถิ่นมาสอดแทรกในเนื้อหาวิชาที่สอน การให้นักเรียนไปสำรวจข้อมูลในท้องถิ่นแล้วนำมาจัดการเรียนการสอน การจัดพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น หรืออุทยานการศึกษา เป็นต้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การวิจัยเพื่อพัฒนาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาด้วยภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกัน” นี้เป็น การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research หรือ PAR) เพื่อการวิจัยและขับเคลื่อน (Research and Movement) การพัฒนานักศึกษาด้านครุศาสตร์ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ผ่านกระบวนการวิจัย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

กรอบแนวคิด

แผนภาพที่ 3.1 กรอบแนวคิดการวิจัยเรื่อง “การวิจัยเพื่อพัฒนาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาด้วยภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกัน”

ประชากรและตัวอย่างประชากร

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การวิจัยเพื่อพัฒนาครุมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาด้วยภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกัน” มีประชากรและตัวอย่างประชากรแยกตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพการใช้ภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกันในการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 นี้ ประชากร คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง และนักเรียนในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีจำนวนตัวอย่างประชากร 600 คน ซึ่งได้มาจากสถานศึกษาที่เป็นตัวแทนของอำเภอแต่ละอำเภอในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อำเภอละ 2 แห่ง แบ่งเป็นระดับปฐมวัยและประถมศึกษา 1 แห่ง ระดับมัธยมศึกษา 1 แห่ง รวม 28 อำเภอ ได้จำนวนสถานศึกษา 56 แห่ง ได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง

2. เพื่อพัฒนานักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ให้มีทักษะด้านการวิจัยใช้ภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกัน

ในวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 นี้ ประชากร คือ นักศึกษาสายครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา 6 หลักสูตร ประกอบด้วย การศึกษาปฐมวัย สังคมศึกษา ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ ตัวอย่างประชากร คือ นักศึกษาสายครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา คือ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และจิตวิทยา ซึ่งได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 2 หลักสูตร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและวิธีการสร้างเครื่องมือ

1. เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การวิจัยเพื่อพัฒนาครุมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาด้วยภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกัน” ใช้เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม

1.1 ศึกษาแนวคิดทฤษฎี องค์ความรู้และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2 พัฒนารอบข้อคำถาม

1.3 ดำเนินการสร้างเครื่องมือ

1.4 ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

1.5 ทดลองใช้เครื่องมือกับครูและบุคลากร ผู้ปกครอง และนักเรียนที่มีใช้โรงเรียนกลุ่มตัวอย่างงานวิจัย

1.6 ปรับปรุงเครื่องมือจากการทดลองใช้เป็นเครื่องมือฉบับสมบูรณ์

2. เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

2.1 แบบวิเคราะห์เอกสาร ซึ่งมีลำดับขั้นตอนการสร้าง

- 1) ผู้วิจัยออกแบบแนวทางการวิเคราะห์เอกสารตามประเด็นสำคัญของกรอบแนวคิดการวิจัย
- 2) กำหนดรายการเอกสารที่ต้องการศึกษาตามประเด็นการวิเคราะห์ตามกรอบแนวคิดการวิจัย
- 3) จัดทำแบบวิเคราะห์เอกสาร (ฉบับร่าง)
- 4) ตรวจสอบคุณภาพแบบวิเคราะห์เอกสาร โดยการพิจารณาของอาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม เพื่อตรวจสอบประเด็นในการวิเคราะห์เอกสาร
- 5) ผู้วิจัยปรับปรุงแบบวิเคราะห์เอกสาร
- 6) ผู้วิจัยนำแบบวิเคราะห์เอกสารไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2 แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เป็นแนวคำถามเพื่อให้ผู้เข้าร่วมสนทนาที่มีลักษณะความเหมือนกันภายในกลุ่มสนทนาพูดคุยแลกเปลี่ยนกัน ผู้วิจัยสร้างแนวคำถามจากกรอบแนวคิดการวิจัยโดยมีลำดับขั้นตอนการสร้าง

- 1) กำหนดประเด็นแนวคำถาม 3 ระดับประกอบด้วยคำถามหลัก (Main Question) คำถามตาม (Follow up Question) และคำถามล้วงลึก (Probb) ตามสาระประเด็นในขั้นตอนของการศึกษาในแต่ละขั้นตอนแตกต่างกันไป
- 2) จัดทำร่างแนวคำถามทั้ง 3 ระดับ
- 3) ทำการตรวจสอบคุณภาพของแนวคำถามโดยเสนอผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา
- 4) ผู้วิจัยปรับปรุงแนวคำถาม เพื่อนำไปใช้ในการรวบรวมข้อมูลจริง

2.3 ตารางตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ผู้วิจัยใช้ตารางตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของข้อมูลทั้งด้านแหล่งที่มาของข้อมูลและวิธีการรวบรวมข้อมูลมีลำดับขั้นตอนการสร้างดังนี้

- 1) ศึกษาวิธีการตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณลักษณะด้านแหล่งที่มาของข้อมูลเพื่อใช้ตรวจสอบโดยการเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้จากแหล่งที่มาหรือบุคคลในเรื่องเดียวกันและพิจารณาความสอดคล้องของข้อมูล
- 2) ด้านวิธีการรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ตรวจสอบข้อมูลในเรื่องเดียวกันที่ได้มาด้วยวิธีการที่แตกต่างกัน คือ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ และการศึกษาจากตำรา หนังสือบทความวิชาการและเอกสารต่าง ๆ และพิจารณาความสอดคล้องของข้อมูล
- 3) นำตารางตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าที่ได้สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาให้คำแนะนำและปรับปรุงแก้ไข
- 4) ทดลองใช้ตารางตรวจสอบข้อมูลกับข้อมูล
- 5) ปรับปรุงตารางตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าให้สามารถใช้ตรวจสอบข้อมูลจากการวิจัยได้

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การวิจัยเพื่อพัฒนาคู่มือหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาด้วยภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกัน” มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อพัฒนารอบแนวคิดการวิจัย และการพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย โดยมีรายละเอียดการศึกษาดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎี องค์ความรู้ และงานวิจัยด้านการพัฒนาครูและการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกัน

1.2 ศึกษาเอกสารบริบทสังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิตของประชาชนในสังคมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

2. ศึกษาสภาพการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 600 ชุด เก็บรวบรวมข้อมูลในสถานศึกษา 56 แห่ง

3. พัฒนานักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ให้มีทักษะด้านการวิจัย โดยมีรายละเอียดขั้นตอน ดังนี้

กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ	การวิเคราะห์/ ประเมิน	นักศึกษา/ ชั้นเรียน	ผลที่คาด
สร้างความเข้าใจในองค์กร	คณบดีนักวิจัย	ไปตรวจสอบ	ไม่มี	สร้างอัตลักษณ์
ข้อมูลสถาบัน	ประธานหลักสูตร	วิเคราะห์บัณฑิต	ไม่มี	ความเข้มแข็ง
ข้อมูลภูมิปัญญา	นักวิจัย / นักศึกษาปีที่ 1	แนวคิดระหว่าง อาจารย์กับนักศึกษา	ปีที่ 1	นักศึกษามีทักษะ การหาข้อมูลวิจัย
โจทย์ปัญหา	นักวิจัย / นักศึกษาปีที่ 2	ออกแบบ แก้ปัญหา	ปีที่ 2	ทักษะ การแก้ปัญหา
กำหนดโจทย์และทำวิจัย	นักวิจัย / นักศึกษาปีที่ 3-4	ผลวิจัย ตอบโจทย์	ปีที่ 3,4,5	ทักษะวิจัยและ ผลงานวิจัย

วิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ด้วยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\bar{X}$ และ SD) และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยมีการแปลความหมาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50-5.00 หมายถึง มากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50-4.49 หมายถึง มาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50-3.49 หมายถึง ปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50-2.49 หมายถึง น้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.49 หมายถึง น้อยที่สุด

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

บทที่ 4

ผลการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การวิจัยเพื่อพัฒนาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาด้วยภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกัน” ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยปรากฏผลการศึกษาวิจัย ใน 2 ส่วน ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพการใช้ภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกันในการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

การศึกษาผลการศึกษาวิจัยในส่วนนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยใน 6 ตอน ประกอบด้วย

1. ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม จำนวน 600 ชุด ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามในด้านตำแหน่ง/บทบาทหน้าที่ในโรงเรียน เพศ อายุ ศาสนา ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
1. ตำแหน่ง/บทบาทหน้าที่ในโรงเรียน		
1.1 ผู้บริหาร (ผอ. หรือผู้ช่วยผอ.)	33	5.5
1.2 ครูผู้สอน	567	94.5
รวม	600	100
2. เพศ		
2.1 ชาย	93	15.5
2.2 หญิง	507	84.5
รวม	600	100

ตารางที่ 4.1 (ต่อ) ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม		จำนวน	ร้อยละ
3. อายุ			
3.1	23-27 ปี	28	4.7
3.2	28-32 ปี	197	32.8
3.3	33-37 ปี	157	26.2
3.4	38-42 ปี	99	16.5
3.5	43-47 ปี	76	12.5
3.6	48-52 ปี	10	1.7
3.7	53-57 ปี	20	3.3
3.8	58-62 ปี	13	2.2
รวม		600	100
4. ศาสนา			
4.1	อิสลาม	425	70.8
4.2	พุทธ	175	29.2
รวม		600	100

จากตารางที่ 4.1 จากข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเกือบทั้งหมดเป็นครูผู้สอน โดยมีจำนวน 567 คน คิดเป็นร้อยละ 94.5 ขณะเดียวกันผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนมีเพียงจำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 5.5 เท่านั้น ซึ่งมากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นครูผู้หญิง จำนวน 507 คน คิดเป็นร้อยละ 84.5 ส่วนเพศชายมีจำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 15.5 เมื่อพิจารณาในด้านอายุส่วนใหญ่มีอายุ 28-32 ปี จำนวน 197 คน คิดเป็นร้อยละ 32.8 รองลงมาอายุ 33-37 ปี จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 26.2 อายุ 38-42 ปี จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 16.5 เป็นครูที่นับถือศาสนาอิสลาม จำนวน 425 คน คิดเป็นร้อยละ 70.8 และศาสนาพุทธ จำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 29.2

2. บริบทและสภาพการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกัน

2.1 ชื่อโรงเรียน จังหวัด อำเภอที่ตั้งของโรงเรียน สังกัดของโรงเรียน ระดับการศึกษาที่เปิดสอน จำนวนครูและจำนวนนักเรียน

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามทั้งสิ้น 600 ชุด สามารถระบุ และจำแนกข้อมูลเกี่ยวกับชื่อโรงเรียน จังหวัด อำเภอที่ตั้งของโรงเรียน สังกัดของโรงเรียน ระดับการศึกษาที่เปิดสอน จำนวนครู และจำนวนนักเรียน ได้ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 บริบทและสภาพทั่วไปของสถานศึกษา

จังหวัดยะลา					
อำเภอ	ชื่อโรงเรียน	รูปแบบ	สังกัด	จำนวนครู (คน)	จำนวนนักเรียน (คน)
เมือง	ร.ร.เทศบาล 1 (บ้านสะเตง)	ปทุมวัย-ป.6	สำนักงานการศึกษาเทศบาลนคร ยะลา	17	340
	ร.ร.สามแยกบ้านเนียง	ปทุมวัย-ป.6	สพป.ยล.1	24	387
	ร.ร.คุรุชนพัฒนา	ปทุมวัย-ม.1-3	สพป.ยล.1	38	461
	ร.ร.รัชตะวิทยา	ปทุมวัย-ป.6	สช.	31	646
	ร.ร.เทศบาล 5 (บ้านตลาดเก่า)	ปทุมวัย-ม.1-3	สำนักงานการศึกษาเทศบาลนคร ยะลา	70	1,346
	ร.ร.บ้านท่าสาป	ปทุมวัย-ม.1-3	สพป.ยล.1	36	449
	ร.ร.บ้านพงชื้อไร	ปทุมวัย-ป.6	สพป.ยล.1	19	320
	ร.ร.ตลาดกิมแบ่งสงเคราะห์ 134	ปทุมวัย-ป.6	สพป.ยล.1	38	263
	ร.ร.บ้านปือแฉ	ปทุมวัย-ป.6	สพป.ยล.1	37	232
	ร.ร.บ้านบูเกะกละ	ปทุมวัย-ป.6	สพป.ยล.1	20	198
	ร.ร.บ้านไทรงาม	ปทุมวัย-ป.6	สพป.ยล.1	11	142
	ร.ร.ถ้ำศิลป์	ปทุมวัย-ป.6	สพป.ยล.1	23	230
	ร.ร.นิบงชนูปถัมภ์	ปทุมวัย-ป.6	สพป.ยล.1	53	1,256
	ร.ร.บ้านเบอเส้ง	ปทุมวัย-ป.6	สพป.ยล.1	10	144
	ร.ร.รังสีอนุสรณ์	ปทุมวัย-ม.1-3	สช.	45	865
	ร.ร.เทศบาล 4 (ธนวิถี)	ปทุมวัย-ป.6	สำนักงานการศึกษาเทศบาลนคร ยะลา	46	986
	ร.ร.บ้านหน้าถ้ำ	ปทุมวัย-ป.6	สพป.ยล.1	17	128
	ร.ร.เทศบาล 2 (บ้านมลายู บางกอก)	ปทุมวัย-ม.1-3	สำนักงานการศึกษาเทศบาลนคร ยะลา	56	532
บันนังสตา	ร.ร.ผดุงศรีวิทยา	ม.1-6	สช.	28	319
	ร.ร.นิคมสร้างตนเองพัฒนา ภาคใต้	ปทุมวัย-ป.6	สพป.ยล.2	12	154
	ร.ร.บันนังสตาวิทยา	ม.1-6	สพม.เขต 15	25	160
	ร.ร.บ้านปาหัง	ปทุมวัย-ป.6	สพป.ยล.2	35	295
รามัน	ร.ร.บ้านรามัน	ปทุมวัย-ป.6	สพป.ยล.1	33	633
	ร.ร.บ้านโกตาบารู	ปทุมวัย-ม.1-3	สพป.ยล.1	53	563
ยะหา	ร.ร.บ้านลากอ	ปทุมวัย-ป.6	สพป.ยล.2	40	374
	ร.ร.บ้านละแอ	ปทุมวัย-ป.6	สพป.ยล.2	30	254
	ร.ร.บ้านบาโงยชีแฉ	ปทุมวัย-ป.6	สพป.ยล.2	31	287

ตารางที่ 4.2 (ต่อ) บริบทและสภาพทั่วไปของสถานศึกษา

จังหวัดยะลา					
อำเภอ	ชื่อโรงเรียน	รูปแบบ	สังกัด	จำนวนครู (คน)	จำนวนนักเรียน (คน)
ธารโต	ร.ร.สุทธิตาสานวิทยา	ม.1-6	สช.	30	700

จังหวัดปัตตานี					
อำเภอ	ชื่อโรงเรียน	รูปแบบ	สังกัด	จำนวนครู (คน)	จำนวนนักเรียน (คน)
เมืองปัตตานี	ร.ร.เบงจุมยราชูทิศ	ม.1-6	สพป.ปน.1	50	300
อำเภอหนองจิก	ร.ร.บ้านคลองตันหยง	ปฐมวัย-ม.1-3	สพป.ปน.1	23	349
	ร.ร.บ้านโคกหมัก	ปฐมวัย-ป.6	สพป.ปน.1	12	141
	ร.ร.บ้านโคกโดนด	ปฐมวัย-ป.6	สพป.ปน.1	28	285
	ร.ร.บ้านเปือยะ	ปฐมวัย-ป.6	สพป.ปน.1	20	255
อำเภอยะรัง	ร.ร.บ้านพิเทน	ปฐมวัย-ป.6	สพป.ปน.3	22	187
	ร.ร.ชุมชนปาแดปาลัส	ปฐมวัย-ป.6	สพป.ปน.3	12	123
	ร.ร.ทุ่งยางแดงพิทยาคม	ประถม-ม.1-6	สพป.ปน.3	43	467
	ร.ร.บ้านปาตู	ปฐมวัย-ป.6	สพป.ปน.3	15	188
	ร.ร.บ้านตือเบาะ	ปฐมวัย-ป.6	สพป.ปน.3	20	154
	ร.ร.บ้านน้ำคำ	ปฐมวัย-ป.6	สพป.ปน.3	19	221
	ร.ร.บ้านบือจะ	ปฐมวัย-ป.6	สพป.ปน.3	15	123
อำเภอมายอ	ร.ร.บ้านควา	ปฐมวัย-ป.6	สพป.ปน.2	18	184
อำเภอโคกโพธิ์	ร.ร.บ้านคลองช้าง	ปฐมวัย-ม.1-3	สพป.ปน.2	34	325
อำเภอยะรัง	ร.ร.บ้านกาแลสะนอ	ปฐมวัย-ป.6	สพป.ปน.2	14	131
	ร.ร.บ้านบิทยา	ปฐมวัย-ป.6	สพป.ปน.2	7	100
	ร.ร.ชุมชนต้นสน	ปฐมวัย-ป.6	สพป.ปน.2	27	259
	ร.ร.บ้านต้นทุเรียน	ปฐมวัย-ป.6	สพป.ปน.2	30	233

ตารางที่ 4.2 (ต่อ) บริบทและสภาพทั่วไปของสถานศึกษา

จังหวัดนราธิวาส					
อำเภอ	ชื่อโรงเรียน	รูปแบบ	สังกัด	จำนวนครู (คน)	จำนวนนักเรียน (คน)
เมืองนราธิวาส	ร.ร.วัดโคกโก	ปฐมวัย-ม.1-6	สพป.นธ.1	22	219
	ร.ร.บ้านไค้ะนอ	ปฐมวัย-ป.6	สพป.นธ.1	11	123
	ร.ร.วัดลำภู	ปฐมวัย-ป.6	สพป.นธ.1	12	135
	ร.ร.บ้านสุโหงบาลา	ปฐมวัย-ป.6	สพป.นธ.1	14	165
	ร.ร.อนุบาลนราธิวาส	ปฐมวัย-ป.6	สพป.นธ.1	63	1,315
รือเสาะ	ร.ร.บ้านปาโป่งโละ	ปฐมวัย-ป.6	สพป.นธ.1	24	405
	ร.ร.บ้านขาละเบาะ	ปฐมวัย-ป.6	สพป.นธ.1	12	92
	ร.ร.บ้านบูเก้ดือแร	ปฐมวัย-ป.6	สพป.นธ.1	24	451
ศรีสาคร	ร.ร.บ้านปาหนัน	ปฐมวัย-ป.6	สพป.นธ.1	20	180
จะแนะ	ร.ร.บ้านจะแนะ	ปฐมวัย-ม.1-3	สพป.นธ.3	68	1,060

จากตารางที่ 4.2 พบว่า จำนวนโรงเรียนในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 56 โรงเรียน ครอบคลุมทุกอำเภอในพื้นที่สามจังหวัดชายภาคใต้ ครอบคลุมสังกัดของโรงเรียน ทั้งเขตพื้นที่การศึกษา และการศึกษาเอกชน จำนวนครูที่มากที่สุดของโรงเรียนระดับปฐมวัย ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา คือ จำนวน 70 คน จากโรงเรียนเทศบาล 5 (บ้านตลาดเก่า) อ.เมือง จ.ยะลา จำนวนครูที่มากที่สุดของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาคือ จำนวน 50 คน จากโรงเรียนเบจมณูราชูทิศ อ.เมือง จ.ปัตตานี จำนวนนักเรียนที่มากที่สุดของโรงเรียนระดับปฐมวัยและประถมศึกษา คือ จำนวน 1,346 คน จากโรงเรียนเทศบาล 5 (บ้านตลาดเก่า) อ.เมือง จ.ยะลา จำนวนนักเรียนที่มากที่สุดของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา คือ 319 คน จากโรงเรียนผดุงศรีวิทยา อ.บันนังสตา จ.ยะลา จำนวนครูที่น้อยที่สุดของโรงเรียนระดับปฐมวัยและประถมศึกษาคือ จำนวน 7 คน จากโรงเรียนบ้านบิโนยา อ.ยะรัง จ.ปัตตานี จำนวนนักเรียนที่น้อยที่สุดของโรงเรียนระดับปฐมวัยและประถมศึกษา คือ จำนวน 100 คน จากโรงเรียนบ้านบิโนยา อ.ยะรัง จ.ปัตตานี และจำนวนครู ที่น้อยที่สุดของโรงเรียนมัธยมศึกษาคือ จำนวน 28 คน จากโรงเรียนผดุงศรีวิทยา อ.บันนังสตา จ.ยะลา จำนวนนักเรียนที่น้อยที่สุดของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาคือ 300 คน จากโรงเรียนเบจมณูราชูทิศ อ.เมือง จ.ปัตตานี

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามในโรงเรียนพื้นที่จังหวัดยะลา จำนวน 324 ชุด สามารถระบุ และจำแนกข้อมูลเกี่ยวกับชื่อโรงเรียน จังหวัด อำเภอที่ตั้งของโรงเรียน สังกัดของโรงเรียน ระดับการศึกษาที่เปิดสอน จำนวนครู และจำนวนนักเรียน ได้ดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 บริบทและสภาพทั่วไปของสถานศึกษาจังหวัดยะลา

จังหวัดยะลา		รูปแบบ	สังกัด	จำนวนครู (คน)	จำนวนนักเรียน (คน)
อำเภอ	ชื่อโรงเรียน				
เมือง	ร.ร.เทศบาล 1 (บ้านสะเตง)	ปฐมวัย-ป.6	สำนักงานการศึกษา เทศบาลนครยะลา	17	340
	ร.ร.สามแยกบ้านเนียง	ปฐมวัย-ป.6	สพป.ยล.1	24	387
	ร.ร.คุรุชนพัฒนา	ปฐมวัย-ม.1-3	สพป.ยล.1	38	461
	ร.ร.รัชตะวิทยา	ปฐมวัย-ป.6	สช.	31	646
	ร.ร.เทศบาล 5 (บ้านตลาดเก่า)	ปฐมวัย-ม.1-3	สำนักงานการศึกษา เทศบาลนครยะลา	70	1,346
	ร.ร.บ้านท่าสาป	ปฐมวัย-ม.1-3	สพป.ยล.1	36	449
	ร.ร.บ้านพงชื้อไร	ปฐมวัย-ป.6	สพป.ยล.1	19	320
	ร.ร.ตลาดกิมเบ่งสงเคราะห์ 134	ปฐมวัย-ป.6	สพป.ยล.1	38	263
	ร.ร.บ้านบือแน	ปฐมวัย-ป.6	สพป.ยล.1	37	232
	ร.ร.บ้านบูเกะกะละ	ปฐมวัย-ป.6	สพป.ยล.1	20	198
	ร.ร.บ้านไทรงาม	ปฐมวัย-ป.6	สพป.ยล.1	11	142
	ร.ร.ถ้ำศิลา	ปฐมวัย-ป.6	สพป.ยล.1	23	230
	ร.ร.นิบงชนูปถัมภ์	ปฐมวัย-ป.6	สพป.ยล.1	53	1,256
	ร.ร.บ้านเบอเส็ง	ปฐมวัย-ป.6	สพป.ยล.1	10	144
	ร.ร.รังสือนุสรณ์	ปฐมวัย-ม.1-3	สช.	45	865
	ร.ร.เทศบาล 4 (ชนวิถิ)	ปฐมวัย-ป.6	สำนักงานการศึกษา เทศบาลนครยะลา	46	986
	ร.ร.บ้านหน้าถ้ำ	ปฐมวัย-ป.6	สพป.ยล.1	17	128
	ร.ร.เทศบาล 2 (บ้านมลายูบางกอก)	ปฐมวัย-ม.1-6	สำนักงานการศึกษา เทศบาลนครยะลา	56	532
บันนังสตา	ร.ร.ผดุงศรีวิทยา	ม.1-6	สช.	28	319
	ร.ร.นิคมสร้างตนเองพัฒนาภาคใต้	ปฐมวัย-ป.6	สพป.ยล.2	12	154
	ร.ร.บันนังสตาวิทยา	ม.1-6	สพม.เขต 15	25	160
	ร.ร.บ้านปาหัง	ปฐมวัย-ป.6	สพป.ยล.2	35	295
รามัน	ร.ร.บ้านรามัน	ปฐมวัย-ป.6	สพป.ยล.1	33	633
	ร.ร.บ้านโกตาบารู	ปฐมวัย-ม.1-3	สพป.ยล.1	53	563
ยะหา	ร.ร.บ้านลากอ	ปฐมวัย-ป.6	สพป.ยล.2	40	374
	ร.ร.บ้านละแอ	ปฐมวัย-ป.6	สพป.ยล.2	30	254
	ร.ร.บ้านบาโงยซิแน	ปฐมวัย-ป.6	สพป.ยล.2	31	287

ตารางที่ 4.3 (ต่อ) บริบทและสภาพทั่วไปของสถานศึกษาจังหวัดยะลา

จังหวัดยะลา		รูปแบบ	สังกัด	จำนวนครู (คน)	จำนวนนักเรียน (คน)
อำเภอ	ชื่อโรงเรียน				
ธารโต	ร.ร.สุทธิตาสน์วิทยา	ม.1-6	สช.	30	700

จากตารางที่ 4.3 พบว่า จำนวนโรงเรียนในจังหวัดยะลา มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 27 โรงเรียน ซึ่งมีโรงเรียนที่มีรูปแบบการศึกษาระดับปฐมวัย ประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นส่วนใหญ่ อยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 โดยมีจำนวนครูที่มากที่สุด คือ โรงเรียนเทศบาล 5 (บ้านตลาดเก่า) จำนวน 70 คน จำนวนครูที่น้อยที่สุด คือ โรงเรียนบ้านเบอแสง จำนวน 10 คน จำนวนนักเรียนที่มากที่สุด คือ นักเรียนโรงเรียนเทศบาล 5 (บ้านตลาดเก่า) จำนวน 1,346 คน และจำนวนนักเรียนที่น้อยที่สุด คือ นักเรียนโรงเรียนบ้านหน้าถ้ำ จำนวน 128 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามในโรงเรียนพื้นที่จังหวัดปัตตานี จำนวน 176 ชุด สามารถระบุ และจำแนกข้อมูลเกี่ยวกับชื่อโรงเรียน จังหวัด อำเภอที่ตั้งของโรงเรียน สังกัดของโรงเรียน ระดับการศึกษาที่เปิดสอน จำนวนครู และจำนวนนักเรียน ได้ดัง ตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 บริบทและสภาพทั่วไปของสถานศึกษาจังหวัดปัตตานี

จังหวัดปัตตานี		รูปแบบ	สังกัด	จำนวนครู (คน)	จำนวนนักเรียน (คน)
อำเภอ	ชื่อโรงเรียน				
เมือง	ร.ร.เบจมญูราชูทิศ	ม.1-6	สพป.ปน.1	50	300
อำเภอหนองจิก	ร.ร.บ้านคอลอตันหยง	ปฐมวัย-ม.1-3	สพป.ปน.1	23	349
	ร.ร.บ้านโคกหมัก	ปฐมวัย-ป.6	สพป.ปน.1	12	141
	ร.ร.บ้านโคกโดนด	ปฐมวัย-ป.6	สพป.ปน.1	28	285
	ร.ร.บ้านเปี๊ยะ	ปฐมวัย-ป.6	สพป.ปน.1	20	255
อำเภอทุ่งยางแดง	ร.ร.บ้านพิเทน	ปฐมวัย-ป.6	สพป.ปน.3	22	187
	ร.ร.ชุมชนปาแดปาลัส	ปฐมวัย-ป.6	สพป.ปน.3	12	123
	ร.ร.ทุ่งยางแดงพิทยาคม	ประถม-ม.1-6	สพม.เขต 15	43	467
	ร.ร.บ้านปากู	ปฐมวัย-ป.6	สพป.ปน.3	15	188
	ร.ร.บ้านดือเบาะ	ปฐมวัย-ป.6	สพป.ปน.3	20	154
	ร.ร.บ้านน้ำดำ	ปฐมวัย-ป.6	สพป.ปน.3	19	221
	ร.ร.บ้านบือจะ	ปฐมวัย-ป.6	สพป.ปน.3	15	123

ตารางที่ 4.4 (ต่อ) บริบทและสภาพทั่วไปของสถานศึกษาจังหวัดปัตตานี

จังหวัดปัตตานี		รูปแบบ	สังกัด	จำนวนครู (คน)	จำนวนนักเรียน (คน)
อำเภอ	ชื่อโรงเรียน				
อำเภอมายอ	ร.ร.บ้านคูวา	ปฐมวัย-ป.6	สพป.ปน.2	18	184
อำเภอโคกโพธิ์	ร.ร.บ้านคลองช้าง	ปฐมวัย-ม.1-3	สพป.ปน.2	34	325
อำเภอยะรัง	ร.ร.บ้านกาแลสะนอ	ระดับปฐมวัย-ป.6	สพป.ปน.2	14	131
	ร.ร.บ้านบิโนยา	ระดับปฐมวัย-ป.6	สพป.ปน.2	7	100
	ร.ร.ชุมชนต้นสน	ระดับปฐมวัย-ป.6	สพป.ปน.2	27	259
	ร.ร.บ้านต้นทุเรียน	ระดับปฐมวัย-ป.6	สพป.ปน.2	30	233

จากตารางที่ 4.4 พบว่า จำนวนโรงเรียนในจังหวัดปัตตานี มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 18 โรงเรียน ซึ่งมีโรงเรียนที่มีรูปแบบการศึกษาระดับปฐมวัย และประถมศึกษา อยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1,2 และ 3 โดยมีจำนวนครูที่มากที่สุด คือ โรงเรียนทุ่งยางแดงพิทยาคม จำนวน 43 คน จำนวนครูที่น้อยที่สุด คือ โรงเรียนบ้านบิโนยา จำนวน 7 คน จำนวนนักเรียนที่มากที่สุด คือ นักเรียนโรงเรียนทุ่งยางแดงพิทยาคม จำนวน 467 คน และจำนวนนักเรียนที่น้อยที่สุด คือ นักเรียนโรงเรียนบ้านบิโนยา จำนวน 100 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามในโรงเรียนพื้นที่จังหวัดนราธิวาส จำนวน 100 ชุด สามารถระบุ และจำแนกข้อมูลเกี่ยวกับชื่อโรงเรียน จังหวัด อำเภอที่ตั้งของโรงเรียน สังกัดของโรงเรียน ระดับการศึกษาที่เปิดสอน จำนวนครู และจำนวนนักเรียน ได้ดัง ตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 บริบทและสภาพทั่วไปของสถานศึกษาจังหวัดนราธิวาส

จังหวัดนราธิวาส		รูปแบบ	สังกัด	จำนวนครู (คน)	จำนวนนักเรียน (คน)
อำเภอ	ชื่อโรงเรียน				
เมือง	ร.ร.วัดโคกโก	ปฐมวัย-ม.1-6	สพป.นธ.1	22	219
	ร.ร.บ้านไต่สะนอ	ปฐมวัย-ป.6	สพป.นธ.1	11	123
	ร.ร.วัดลำภู	ปฐมวัย-ป.6	สพป.นธ.1	12	135
	ร.ร.บ้านสุไหงบาลา	ปฐมวัย-ป.6	สพป.นธ.1	14	165
	ร.ร.อนุบาลนราธิวาส	ปฐมวัย-ป.6	สพป.นธ.1	63	1,315

ตารางที่ 4.5 (ต่อ) บริบทและสภาพทั่วไปของสถานศึกษาจังหวัดนราธิวาส

จังหวัดนราธิวาส		รูปแบบ	สังกัด	จำนวนครู (คน)	จำนวนนักเรียน (คน)
อำเภอ	ชื่อโรงเรียน				
รือเสาะ	ร.ร.บ้านปาโป่งโละ	ปฐมวัย-ป.6	สพป.นธ.1	24	405
	ร.ร.บ้านขาละเบาะ	ปฐมวัย-ป.6	สพป.นธ.1	12	92
	ร.ร.บ้านบูเก๊ะฮือแร	ปฐมวัย-ป.6	สพป.นธ.1	24	451
ศรีสาคร	ร.ร.บ้านปาหนัน	ปฐมวัย-ป.6	สพป.นธ.1	20	180
จะแนะ	ร.ร.บ้านจะแนะ	ปฐมวัย-ม.1-3	สพป.นธ.3	68	1,060

จากตารางที่ 4.5 พบว่า จำนวนโรงเรียนในจังหวัดนราธิวาส มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 10 โรงเรียน ซึ่งมีโรงเรียนที่มีรูปแบบการศึกษาระดับปฐมวัย และประถมศึกษา เป็นส่วนใหญ่ อยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 และ 3 โดยมีจำนวนครูที่มากที่สุด คือ โรงเรียนอนุบาลนราธิวาส จำนวน 63 คน จำนวนครูที่น้อยที่สุด คือ โรงเรียนบ้านไค้ะนอ จำนวน 11 คน จำนวนนักเรียนที่มากที่สุด คือ นักเรียนโรงเรียนอนุบาลนราธิวาส จำนวน 1,315 คน และจำนวนนักเรียนที่น้อยที่สุด คือ นักเรียนโรงเรียนบ้านขาละเบาะ จำนวน 92 คน

กลุ่มวัฒนธรรมของนักเรียน และอาชีพของผู้ปกครองนักเรียน

2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามจำนวน 600 ชุด สามารถระบุกลุ่มวัฒนธรรมของนักเรียน และอาชีพของผู้ปกครอง โดยแสดงเป็นร้อยละได้ดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 กลุ่มวัฒนธรรมของนักเรียน และอาชีพของผู้ปกครองนักเรียน

กลุ่มวัฒนธรรมของนักเรียน และอาชีพของผู้ปกครองนักเรียน	จำนวน	ร้อยละ
1. กลุ่มวัฒนธรรมของนักเรียน		
1) ศาสนาพุทธ/มุสลิม 3 จว.ภาคใต้	167	27.8
2) ไทยมุสลิม 3 จว.ภาคใต้	433	72.2
รวม	600	100
2. อาชีพของผู้ปกครอง		
1) ค้าขาย	114	19
2) รับจ้าง	117	19.5
3) เกษตรกรรม	369	61.5
รวม	600	100

จากตารางที่ 4.6 พบว่า จำนวนและร้อยละสูงสุดของกลุ่มวัฒนธรรมของนักเรียน คือ กลุ่มไทยมุสลิม 3 จว.ภาคใต้ จำนวน 433 คน คิดเป็นร้อยละ 72.2 จำนวนร้อยละต่ำที่สุดของกลุ่มวัฒนธรรมของนักเรียน คือ กลุ่มผสมผสานไทยพุทธ/มุสลิม 3 จว.ภาคใต้ จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 27.8 และจำนวนและร้อยละของอาชีพผู้ปกครองที่สูงที่สุดคืออาชีพเกษตรกรรม จำนวน 369 คน คิดเป็นร้อยละ 61.5 จำนวนและร้อยละที่ต่ำที่สุดของอาชีพผู้ปกครอง คือ อาชีพค้าขาย จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 19

2.3 การจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกันในสถานศึกษา

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจำนวน 600 ชุด สามารถระบุการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกันในสถานศึกษาได้ดังแสดงในตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 การจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกัน

การจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกัน	จำนวน	ร้อยละ
1) ไม่มีการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกัน	144	24.0
2) มีการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกัน	456	76.0
รวม	600	100

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกัน จำนวน 456 คน คิดเป็นร้อยละ 76.0

2.4 การจัดการเรียนรู้ที่ใช้ภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกันระดับการศึกษาปฐมวัย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจำนวน 600 ชุด ในระดับการศึกษาปฐมวัย สามารถระบุลักษณะการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกัน ได้ดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 ลักษณะการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกันระดับการศึกษาปฐมวัย

ลักษณะการจัดการเรียนรู้	ความถี่	ลำดับ
1. บูรณาการผ่านการจัดประสบการณ์หรือหน่วยการเรียนรู้ในกิจกรรม	360	1
2. บูรณาการ โดยการจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกห้องเรียน	187	2
3. บูรณาการ โดยจัดการเรียนรู้ผ่านทางแหล่งการเรียนรู้ชุมชน	155	3

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ลักษณะการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกันระดับการศึกษาปฐมวัยสูงที่สุดคือ บูรณาการผ่านการจัดประสบการณ์หรือหน่วยการเรียนรู้ในกิจกรรมมีความถี่ 360 ลำดับที่ 2 คือ บูรณาการ โดยการจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกห้องเรียนความถี่ 187 และลำดับที่ 3 คือ บูรณาการ โดยจัดการเรียนรู้ผ่านทางแหล่งการเรียนรู้ชุมชน

2.5 การจัดการเรียนรู้ที่ใช้ภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกันระดับประถมศึกษา

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจำนวน 600 ชุด ในระดับประถมศึกษา สามารถระบุลักษณะการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกันได้ดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 ลักษณะการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ที่ใช้ภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกันระดับประถมศึกษา

ลักษณะการจัดการเรียนรู้	ความถี่	ลำดับ
1. กิจกรรมลูกเสือเนตรนารี	327	1
2. กิจกรรมแนะแนว	280	2
3. กลุ่มสาระภาษาไทย	258	3

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ในระดับประถมศึกษา มีลักษณะการจัดการเรียนรู้สูงที่สุด คือ จัดเป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ลูกเสือเนตรนารี ความถี่ 327 ลำดับที่ 2 คือ กิจกรรมแนะแนว ความถี่ 280 และลำดับที่ 3 คือ บูรณาการในสาระภาษาไทย ความถี่ 258

2.6 การจัดการเรียนรู้ที่ใช้ภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกันระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจำนวน 600 ชุด ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สามารถระบุลักษณะการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกันได้ดังตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 ลักษณะการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ที่ใช้ภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกันระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ลักษณะการจัดการเรียนรู้	ความถี่	ลำดับ
1. กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี	71	1
2. กิจกรรมลูกเสือเนตรนารี	68	2
3. กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	67	3

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีลักษณะการจัดการเรียนรู้สูงที่สุด คือ บูรณาการในสาระแกนกลางกับกลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี ความถี่ 71 คิดเป็นลำดับที่ 1 ลำดับที่ 2 คือ อยู่ในจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยเป็นกิจกรรมลูกเสือเนตรนารี ความถี่ 68 ลำดับที่ 3 คือ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ความถี่ 67

2.7 การจัดการเรียนรู้ที่ใช้ภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกันระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจำนวน 600 ชุด ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สามารถระบุลักษณะการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกัน ได้ดังตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 ลักษณะการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ที่ใช้ภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกันระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ลักษณะการจัดการเรียนรู้	ความถี่	ลำดับ
1. กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี เน้นแนวบำเพ็ญประโยชน์	40	1
2. กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	38	2
3. ชุมนุม	30	3

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีลักษณะการจัดการเรียนรู้สูงที่สุด คือ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ลูกเสือเนตรนารี เน้นแนวบำเพ็ญประโยชน์ ความถี่ 40 คิดเป็นลำดับที่ 1 ลำดับที่ 2 คือ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ความถี่ 38 ลำดับที่ 3 คือ ชุมนุม ความถี่ 30

2. เพื่อพัฒนานักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ให้มีทักษะด้านการวิจัยที่ใช้ภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกัน มีรายละเอียดผลการวิจัยดังนี้

1. ผลการเรียนรู้ของนักศึกษา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาวิจัยกับนักศึกษาสาขาการศึกษาปฐมวัยและจิตวิทยา ทำให้นักศึกษามีผลการเรียนรู้ที่เป็นทักษะการวิจัยที่ใช้ภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกัน ดังนี้

1.1 การรวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาและการเลือกภูมิปัญญา

1) ภูมิปัญญาที่นักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาการศึกษาปฐมวัย และจิตวิทยา เลือกมากที่สุด 5 อันดับแรก

ภูมิปัญญา	วิธีเก็บข้อมูล	ข้อมูลภูมิปัญญาที่ได้	ทักษะวิจัยที่นักศึกษาพัฒนา	จำนวนนักศึกษา ที่เลือกกิจกรรมนี้
1. พิธีกรรมและ สมุนไพร	ศึกษาในพื้นที่	“สมุนไพรไพร่” นางอรุณี แก้วเพชร จ.ปัตตานี	เก็บรวบรวมข้อมูลสนาม	12
2. เครื่องแต่งกาย พื้นเมือง	ศึกษาในพื้นที่	“ผ้าคลุมผมสตรี” (ฮิญาบ) นางมือละ เมตตาเย จ.นราธิวาส	เก็บรวบรวมข้อมูลสนาม	8
3. ประเพณีตามวิถี ชีวิต	ศึกษาในพื้นที่	“วันสำคัญทางศาสนา” นายอาหะหมัด กูทา จ.นราธิวาส	เก็บรวบรวมข้อมูลสนาม	8
4. งานหัตถกรรม	ศึกษาในพื้นที่	“เรือกอและ” นายอับดุลเราะมาน ตีมุง จ.ปัตตานี	เก็บรวบรวมข้อมูลสนาม	7
ภูมิปัญญา	วิธีเก็บข้อมูล	ข้อมูลภูมิปัญญาที่ได้	ทักษะวิจัยที่นักศึกษาพัฒนา	จำนวนนักศึกษา ที่เลือกกิจกรรมนี้
5. วรรณกรรม พื้นบ้าน	ศึกษาในพื้นที่	“ศิเกรา์ฮูรู” นายหะมะ แบลือแบ จ.ยะลา	เก็บรวบรวมข้อมูลสนาม	6

2) ภูมิปัญญาที่นักวิจัย เลือกรวบรวมที่สุด 5 อันดับแรก

ภูมิปัญญา	วิธีเก็บข้อมูล	ข้อมูลภูมิปัญญาที่ได้
1. พืชพรรณและสมุนไพร	แลกเปลี่ยนเรียนรู้	“สบู่สมุนไพร” นางอรุณี แก้วเพชร จ.ปัตตานี
2. วรรณกรรมพื้นบ้าน	แลกเปลี่ยนเรียนรู้	“ดีเกิร์ฮูลู” นายหะมะ แบลือแบ จ.ยะลา
3. อาหารพื้นบ้าน	แลกเปลี่ยนเรียนรู้	“บุดูปะเสยะวอ” นางรอชีด๊ะ ปราชญ์เปี๊ยะ จ.ปัตตานี
4. เครื่องแต่งกายพื้นเมือง	แลกเปลี่ยนเรียนรู้	“ผ้าคลุมผมสตรี” (ฮิญาบ) นางมีอละ แมตาเยะ จ.นราธิวาส
5. งานหัตถกรรมพื้นบ้าน	แลกเปลี่ยนเรียนรู้	“เรือกอและ” นายอับดุลเราะมาน ตีมุง จ.ปัตตานี

1.2 การพัฒนาโจทย์วิจัย

นักศึกษาสาขาการศึกษาปฐมวัย และสาขาจิตวิทยาร่วมกันพัฒนาโจทย์วิจัยปรากฏผลดังนี้

หัวข้อภูมิปัญญา ที่ศึกษา	กิจกรรมที่นักศึกษาปฏิบัติ	โจทย์วิจัยที่ได้	ทักษะวิจัยที่นักศึกษา พัฒนา
1. พืชพรรณและ สมุนไพรใน ท้องถิ่น 3 จว. ภาคใต้	ศึกษาในพื้นที่และสังเกต การสอนในชั้นเรียนระดับ ปฐมวัย	<u>ปัญหาทั่วไป :</u> การใช้พืชพรรณหรือ สมุนไพรในท้องถิ่น เพื่อพัฒนาการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยได้อย่างไร <u>ปัญหาเฉพาะ :</u> สีสำหรับงานศิลปะเด็ก ปฐมวัยจากพืชในสาม จังหวัดชายแดนภาคใต้ <u>โจทย์ปัญหา :</u> ครูสามารถพัฒนาสีที่สวยงาม และปลอดภัยสำหรับงาน ศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัยจาก พืชในสามจังหวัดชายแดน ภาคใต้ได้อย่างไร	1. ทักษะการตั้งคำถาม วิจัย 2. ทักษะในการสืบค้น ข้อมูล

1.3 การดำเนินการวิจัย

นักศึกษาชั้นปีที่ 3 และ 4 สาขาการศึกษาปฐมวัย และจิตวิทยาได้ร่วมกันต่อยอดขยายผลโจทย์วิจัยจากนักศึกษาชั้นปีที่ 2 โดยกำหนดเป้าหมายการวิจัย กรอบการวิจัย การแปลความหมายการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย และการสรุปผลการวิจัยดังนี้

กิจกรรม	หัวข้อภูมิปัญญาที่ศึกษา	กิจกรรมที่นักศึกษาปฏิบัติ	ผลที่ได้
1. ระบุโจทย์วิจัย (Key Question, Research Question)	พืชพรรณและสมุนไพรใน ท้องถิ่น 3 จว.ภาคใต้	ตั้งโจทย์วิจัย	ได้ โจทย์ วิจัย ที่ นัก ศึกษา สนใจ “การพัฒนาสำหรับ งานศิลปะเด็กปฐมวัย จากพืชในท้องถิ่น”
2. ตั้งเป้าหมาย (Purpose)	พืชพรรณและสมุนไพรใน ท้องถิ่น 3 จว.ภาคใต้	ฝึกการตั้งเป้าหมาย ในการวิจัย	เพื่อพัฒนาสำหรับ งานศิลปะเด็กปฐมวัย จากพืชในท้องถิ่น
3. ตั้งสมมติฐาน / คำถามวิจัย (Hypothesis)	พืชพรรณและสมุนไพรใน ท้องถิ่น 3 จว.ภาคใต้	ฝึกการตั้งคำถามการวิจัย	พืชในท้องถิ่นชนิด ใดบ้างที่สามารถ พัฒนาเป็นสีสำหรับ งานศิลปะสำหรับเด็ก ปฐมวัยได้
4. วิธีการ (Methods)	พืชพรรณและสมุนไพรใน ท้องถิ่น 3 จว.ภาคใต้	ฝึกการวางกรอบวิธีการวิจัย	ดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน 1. สำรวจพืชสมุนไพร ในท้องถิ่น 2. ทดลองสกัดสีพืช สมุนไพรอย่างง่าย 3. สรุปผล

กิจกรรม	หัวข้อภูมิปัญญาที่ศึกษา	กิจกรรมที่นักศึกษาปฏิบัติ	ผลที่ได้
5. ผลที่ได้/ข้อมูล (Results)	พืชพรรณและสมุนไพรใน ท้องถิ่น 3 จว.ภาคใต้	ทดลองเก็บข้อมูล ด้วยการสำรวจ	พืชสมุนไพรที่ให้สี และพบมากที่สุด 3 ลำดับ คือ 1. มังคุด 2. ขมิ้น 3. ดาหลา
6. การแปล ความหมายข้อมูล (Discussion, Evaluation)	พืชพรรณและสมุนไพรใน ท้องถิ่น 3 จว.ภาคใต้	ฝึกการแปลความหมาย ข้อมูล	พืชสมุนไพรที่ให้สี และพบมากที่สุด 3 ลำดับ เหมาะสมใน การพัฒนาเป็นสี สำหรับงานศิลปะ สำหรับเด็กปฐมวัยได้
7. ข้อสรุป (Conclusion)	พืชพรรณและสมุนไพรใน ท้องถิ่น 3 จว.ภาคใต้	ฝึกการสรุปข้อมูล	พืชสมุนไพรที่ให้สี และพบมากที่สุด 3 ลำดับ เหมาะสมใน การพัฒนาเป็นสี สำหรับงานศิลปะ สำหรับเด็กปฐมวัยได้

2. ผลผลิตของนักศึกษาที่ได้จากการพัฒนาทักษะการวิจัยที่ใช้ภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกัน

นักศึกษาชั้นปีที่ 5 สาขาการศึกษาปฐมวัยได้ทดลองทำวิจัยในชั้นเรียน โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 8 เรื่อง ดังนี้

2.1 การพัฒนาทักษะการเขียนของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์การวาดภาพประกอบการพิมพ์ภาพของนักเรียนชั้นอนุบาล 2/4 โรงเรียนนิบงชนูปถัมภ์ (ผู้วิจัย : นางสาวสุสัลลยคาร์ หะยะ)

2.2 การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ โดยใช้กิจกรรมการละเล่นพื้นบ้านของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1/1 โรงเรียนเทศบาล 3 (วัดพุทธภูมิ) (ผู้วิจัย : นางสาวสีดีอามีเนาะ สุธู)

2.3 การใช้กิจกรรมหัตถกรรมพื้นบ้านเพื่อส่งเสริมพัฒนาการใช้กล้ามเนื้อมือและสายตาของนักเรียนชั้นอนุบาล 3/3 โรงเรียนคารุลสุดาหวิทยา (ผู้วิจัย : น.ส.นุริฮัน บาซอลอ)

2.4 การใช้เกมการเล่นพื้นบ้านส่งผลต่อทักษะกล้ามเนื้อใหญ่ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1/5 โรงเรียนนินงชนูปถัมภ์ (ผู้วิจัย : น.ส.อาชีวะห์ กะลุแป)

2.5 การจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์โดยใช้วัสดุธรรมชาติ ที่มีต่อความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 2/2 โรงเรียนเทศบาล ๖ (วัดเมืองยะลา) (ผู้วิจัย : นางสาวคอรียะ รางแดง)

2.6 การใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์การวาดภาพประกอบการพิมพ์ภาพที่มีต่อทักษะการเขียนพยัญชนะไทยของนักเรียนชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 2/1 โรงเรียนเทศบาล ๖ (วัดเมืองยะลา) (ผู้วิจัย : นางสาวนิรุติดา ค้อลเกาะ)

2.7 การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เน้นการผสมสี ที่มีต่อทักษะการคิดเชิงเหตุผลของนักเรียนชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนเทศบาล ๖ (วัดเมืองยะลา) (ผู้วิจัย : นางสาวรอชีดา บุญ)

2.8 การพัฒนาความสามารถด้านการใช้กล้ามเนื้อมือ ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1/3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาโดยใช้การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ (ผู้วิจัย : นางสาวสุไวยะ สาและ)

กล่าวโดยสรุปผลการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะวิจัยที่ใช้ภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกันของนักศึกษาเป็นดังนี้

ชั้นปีที่ 1 นักศึกษาได้รวบรวมและคัดเลือกภูมิปัญญาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อันเป็นการฝึกการสังเกตและเรียนรู้เกี่ยวกับบริบทของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาโจทย์วิจัยต่อไป

ชั้นปีที่ 2 นักศึกษาได้พัฒนาทักษะการตั้งคำถามการวิจัยและสืบค้นข้อมูลจากภูมิปัญญาท้องถิ่น

ชั้นปีที่ 3 นักศึกษาได้พัฒนาโจทย์วิจัย

ชั้นปีที่ 4 นักศึกษาได้ออกแบบการวิจัย โดยการฝึกการตั้งเป้าหมายในการวิจัย ฝึกตั้งคำถามการวิจัย ฝึกการแปลความหมายข้อมูล และฝึกการสรุปข้อมูลการวิจัย

ชั้นปีที่ 5 นักศึกษาได้ฝึกการทำวิจัยในชั้นเรียนแบบเต็มรูป

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การวิจัยเพื่อพัฒนาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาด้วยภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกัน” ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การวิจัยเพื่อพัฒนาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาด้วยภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกัน” สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพการใช้ภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกันในการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

จากข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเกือบทั้งหมดเป็นครูผู้สอนโดยมีจำนวน 567 คน คิดเป็นร้อยละ 94.5 ขณะเดียวกันผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนมีเพียงจำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 5.5 เท่านั้นเอง ซึ่งมากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นครูผู้หญิง จำนวน 507 คน คิดเป็นร้อยละ 84.5 ส่วนเพศชายมีจำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 15.5 เมื่อพิจารณาในด้านอายุส่วนใหญ่มีอายุ 28-32 ปี จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 32.8 รองลงมาอายุ 33-37 ปี จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 26.2 อายุ 38-42 ปี จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 16.5 เป็นครูที่นับถือศาสนาอิสลาม จำนวน 425 คน คิดเป็นร้อยละ 70.8 และศาสนาพุทธ จำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 29.2

จำนวนโรงเรียนในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 56 โรงเรียน ครอบคลุมทุกอำเภอในพื้นที่สามจังหวัดชายภาคใต้ ครอบคลุมสังกัดของโรงเรียน ทั้งเขตพื้นที่การศึกษา และการศึกษาเอกชน จำนวนครูที่มากที่สุดของโรงเรียนระดับปฐมวัย ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา คือ จำนวน 70 คน จากโรงเรียนเทศบาล 5 (บ้านตลาดเก่า) อ.เมือง จ.ยะลา จำนวนครูที่มากที่สุดของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาคือจำนวน 50 คน จากโรงเรียนเบญจมราชูทิศ อ.เมือง จ.ปัตตานี จำนวนนักเรียนที่มากที่สุดของโรงเรียนระดับปฐมวัยและประถมศึกษา คือ จำนวน 1,346 คน จากโรงเรียนเทศบาล 5 (บ้านตลาดเก่า) อ.เมือง จ.ยะลา จำนวนนักเรียนที่มากที่สุดของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา คือ 319 คน จากโรงเรียนผดุงศรีวิทยา อ.บันนังสตา จ.ยะลา จำนวนครูที่น้อยที่สุดของโรงเรียนระดับปฐมวัยและประถมศึกษาคือ จำนวน 7 คน จากโรงเรียนบ้านบิทยา อ.ยะรัง จ.ปัตตานี จำนวนนักเรียนที่น้อยที่สุดของโรงเรียนระดับปฐมวัยและประถมศึกษา คือ จำนวน 100 คน จากโรงเรียนบ้านบิทยา อ.ยะรัง จ.ปัตตานี และจำนวนครูที่น้อยที่สุดของโรงเรียนมัธยมศึกษาคือ จำนวน 28 คน จากโรงเรียนผดุงศรีวิทยา อ.บันนังสตา จ.ยะลา

จำนวนนักเรียนที่น้อยที่สุดของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาคือ 300 คน จากโรงเรียนเบญจมราชูทิศ อ.เมือง จ.ปัตตานี

จำนวนโรงเรียนในจังหวัดยะลา มีการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 27 โรงเรียน ซึ่งมีโรงเรียนที่มีรูปแบบการศึกษาระดับปฐมวัย ประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นส่วนใหญ่ อยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 โดยมีจำนวนครูที่มากที่สุด คือ โรงเรียนเทศบาล 5 (บ้านตลาดเก่า) จำนวน 70 คน จำนวนครูที่น้อยที่สุด คือ โรงเรียนบ้านเบอเล้ง จำนวน 10 คน จำนวนนักเรียนที่มากที่สุด คือ นักเรียนโรงเรียนเทศบาล 5 (บ้านตลาดเก่า) จำนวน 1,346 คน และจำนวนนักเรียนที่น้อยที่สุด คือ นักเรียนโรงเรียนบ้านหน้าถ้ำ จำนวน 128 คน

จำนวนโรงเรียนในจังหวัดปัตตานี มีการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 18 โรงเรียน ซึ่งมีโรงเรียนที่มีรูปแบบการศึกษาระดับปฐมวัย และประถมศึกษา อยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1, 2 และ 3 โดยมีจำนวนครูที่มากที่สุด คือ โรงเรียนทุ่งยางแดงพิทยาคม จำนวน 43 คน จำนวนครูที่น้อยที่สุด คือ โรงเรียนบ้านบิญา จำนวน 7 คน จำนวนนักเรียนที่มากที่สุด คือ นักเรียนโรงเรียนทุ่งยางแดงพิทยาคม จำนวน 467 คน และจำนวนนักเรียนที่น้อยที่สุด คือ นักเรียนโรงเรียนบ้านบิญา จำนวน 100 คน

จำนวนโรงเรียนในจังหวัดนราธิวาส มีการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 10 โรงเรียน ซึ่งมีโรงเรียนที่มีรูปแบบการศึกษาระดับปฐมวัย และประถมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ อยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 และ 3 โดยมีจำนวนครูที่มากที่สุด คือ โรงเรียนอนุบาลนราธิวาส จำนวน 63 คน จำนวนครูที่น้อยที่สุด คือ โรงเรียนบ้านโตะนอ จำนวน 11 คน จำนวนนักเรียนที่มากที่สุด คือ นักเรียนโรงเรียนอนุบาลนราธิวาส จำนวน 1,315 คน และจำนวนนักเรียนที่น้อยที่สุด คือ นักเรียนโรงเรียนบ้านยาเลเยาะ จำนวน 92 คน

จำนวนและร้อยละสูงที่สุดของกลุ่มวัฒนธรรมของนักเรียน คือ กลุ่มไทยมุสลิม 3 จว.ภาคใต้ จำนวน 433 คน คิดเป็นร้อยละ 72.2 จำนวนร้อยละต่ำที่สุดของกลุ่มวัฒนธรรมของนักเรียน คือ กลุ่มผสมผสานไทยพุทธ/มุสลิม 3 จว.ภาคใต้ จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 27.8 และจำนวนและร้อยละของอาชีพผู้ปกครองที่สูงที่สุดคืออาชีพเกษตรกร จำนวน 369 คน คิดเป็นร้อยละ 61.5 จำนวนและร้อยละที่ต่ำที่สุดของอาชีพผู้ปกครอง คือ อาชีพค้าขาย จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 19

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกัน จำนวน 456 คน คิดเป็นร้อยละ 76.0 ตามลำดับ

ในระดับการศึกษาปฐมวัย มีลักษณะการจัดการเรียนรู้สูงสุด คือ การบูรณาการผ่านการจัดประสบการณ์หรือหน่วยการเรียนรู้ในกิจกรรม ความถี่ 360 คิดเป็นลำดับ 1

ในระดับประถมศึกษา มีลักษณะการจัดการเรียนรู้สูงสุด คือ จัดเป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ลูกเสือเนตรนารี ความถี่ 458 คิดเป็นลำดับ 1

ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีลักษณะการจัดการเรียนรู้สูงสุด คือ บูรณาการในสาระแกนกลาง กับกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศและเทคโนโลยี ความถี่ 71 คิดเป็นลำดับ 1

ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีลักษณะการจัดการเรียนรู้สูงสุด คือ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ลูกเสือเนตรนารี เน้นแนว บำเพ็ญประโยชน์ ความถี่ 40 คิดเป็นลำดับ 1

2. เพื่อพัฒนานักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ให้มีทักษะด้านการวิจัยที่ใช้ภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกัน

2.1 ผลการเรียนรู้ของนักศึกษาสาขาการศึกษาปฐมวัย และสาขาจิตวิทยา

ชั้นปีที่ 1 นักศึกษาได้รวบรวมและคัดเลือกภูมิปัญญาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อันเป็นการฝึกการสังเกตและเรียนรู้เกี่ยวกับบริบทของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาโจทย์วิจัยต่อไป

ชั้นปีที่ 2 นักศึกษาได้พัฒนาทักษะการตั้งคำถามการวิจัยและสืบค้นข้อมูลจากภูมิปัญญาท้องถิ่น

ชั้นปีที่ 3 นักศึกษาได้พัฒนาโจทย์วิจัย

ชั้นปีที่ 4 นักศึกษาได้ออกแบบการวิจัย โดยการฝึกการตั้งเป้าหมายในการวิจัย ฝึกตั้งคำถามการวิจัย ฝึกการแปลความหมายข้อมูล และฝึกการสรุปข้อมูลการวิจัย

ชั้นปีที่ 5 นักศึกษาได้ฝึกการทำวิจัยในชั้นเรียนแบบเต็มรูป

2.2 ผลผลิตของนักศึกษาที่ได้จากการพัฒนาทักษะการวิจัยที่ใช้ภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกัน

นักศึกษสาขาการศึกษาปฐมวัยชั้นปีที่ 5 ได้ศึกษาวิจัยในชั้นเรียน จำนวน 8 เรื่อง

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การวิจัยเพื่อพัฒนาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาด้วยภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกัน” สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพการใช้ภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกันในการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

จากผลการศึกษาวิจัยที่ พบว่า โรงเรียนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 76 มีการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกัน โดยในระดับปฐมวัยจัดโดยการบูรณาการผ่านการจัดประสบการณ์ในกิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ และกิจกรรมเคลื่อนไหว และจังหวะ ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาจัดโดยบูรณาการผ่านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนประกอบด้วย กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมชุมนุม และบูรณาการกับสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จากผลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงสถานภาพของการนำภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกันมาใช้ในการจัดการเรียนรู้โดยแพร่หลาย ซึ่งสามารถดำเนินการได้โดยการเชื่อมโยงระหว่างวิถีชีวิตของผู้เรียนกับกิจกรรมการเรียนรู้ในสถานศึกษา

2. พัฒนานักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ให้มีทักษะการวิจัยที่ใช้ภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกัน

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การวิจัยเพื่อพัฒนาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาด้วยภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกัน” เป็นการพัฒนาครูในที่นี้ คือ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ให้มีทักษะการวิจัยที่ใช้ภูมิปัญญาการอยู่ร่วมกัน โดยมีการแยกพัฒนานักศึกษาเป็นรายชั้นปี (Year Based) ตามศักยภาพของนักศึกษาในแต่ละชั้นปี โดยมุ่งเน้นให้เป็นการนำไปสู่การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความรู้และภูมิปัญญาของท้องถิ่นที่นำไปสู่การอยู่ร่วมกันต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการต่อขยายผลให้นักศึกษาได้มีโอกาสพัฒนางานวิจัยร่วมกับภูมิปัญญาในชุมชนเพื่อการทำวิจัยต่อไป

2. ควรมีการนำข้อมูลพื้นฐานจากการศึกษาวิจัยนี้ไปขยายผลโดยการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ท้องถิ่นต่อไป

3. ควรมีการประสานความร่วมมือระหว่างคณะต่างๆ ในมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาในการผลิตบัณฑิตให้มีทักษะการวิจัย

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ.2548. **การจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้**. สืบค้นเมื่อ 27
กุมภาพันธ์ 2550 จาก http://www.onec.go.th/publication/49006/kum_49006.htm
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ , สำนักงาน. **แผนหลักการปฏิรูปการฝึกหัดครู พัฒนาครู และบุคลากร
ทางการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ฟีนีฟับลิชชิง, 2538.
- คณะกรรมการนโยบายเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้. 2548. **เอกสารสรุปการจัดทำ
ร่างที่ 4 เกี่ยวกับข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้**. วันที่ 28-29 เมษายน 2548.
ณ โรงแรมซีเอสจังหวัดปัตตานี. (ซึ่งผู้เขียนเป็นคณะกรรมการร่างด้วย)
- คณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ .2548. **รายงานคณะกรรมการอิสระเพื่อความ
สมานฉันท์แห่งชาติ**. สืบค้นเมื่อ 27 กุมภาพันธ์ 2550 จาก [http://www.nrc.or.th/
th/index.php?option=com_content&task=view&id=107&Itemid=66](http://www.nrc.or.th/th/index.php?option=com_content&task=view&id=107&Itemid=66)
- ครองชัย หัตถา .2541. **ปัตตานี การค้าและการเมืองการปกครองในอดีต**. โครงการปัตตานีศึกษา
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- คัมภีร์อัลกุรอาน
_____. **นโยบายการผลิตและพัฒนาครู**. กรุงเทพมหานคร : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค
จำกัด, 2543.
- _____. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพมหานคร : บริษัทพริกหวาน
กราฟฟิค จำกัด, 2542.
- คำตัน เดชผล. “โรงเรียนและชุมชนพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน” **ในการศึกษาในวิถีชุมชนรูปแบบ
การปฏิบัติ**. กรุงเทพมหานคร : โครงการศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับ ชุมชนใน
การจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540.
- ชัยวัฒน์ สถาอานันท์, **กรณีเจ้าแวกเจ็ดหัวเมือง : การเริ่มต้น "ความจริง" เกี่ยวกับปัตตานีด้วย
ประวัติศาสตร์แห่งการลวง ศิลปวัฒนธรรม**, กรุงเทพฯ : พิมพ์ดีดเซ็นเตอร์, หน้า 22
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. จาก **Instructionism** สู่ **Constructionism**. กรุงเทพมหานคร : วชิราวุธวิทยาลัย,
2541.
- ซุดา บุญถึง. **การพัฒนาชุดการพัฒนาแบบศูนย์การเรียนรู้ในวิชาภาษาอังกฤษเรื่องตำนานระดับ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่1**. ปรินซิพนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2542.
- ชะกะรียา บินยูโซฟ. **คณะกรรมการเครือข่ายชุมชนมุสลิมในการพัฒนาชุมชนเป็นสุข(สัมภาษณ์)** 9 มิถุนายน
2550

เจือจันทร์ จงสถิตอยู่และอมรวิชัย นาคทรพ. “การปฏิบัติโครงสร้างการจัดการศึกษา : โอกาส
ก้าวสู่สังคมแห่งปัญญาและการเรียนรู้” ในการปฏิรูปการศึกษาไทย : การสร้างสรรค์ ภูมิปัญญา.
กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์วิชาการและมูลนิธิสดศรี สวัสดิ์วงศ์, 2539.

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. การพัฒนาหลักสูตร : หลักการและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชา
การบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

ณัฐนันท์ วิจิตรอักษร. 2548. ป้อนะกับความมั่นคงของชาติ. สืบค้นเมื่อ 27 กุมภาพันธ์ 2550 จาก
<http://www.kurusampan.com/postNews.php?nId=21>

ทิสนา แคมมณี. ศาสตร์การสอนเพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.
กรุงเทพมหานคร : บริษัท บพิธการพิมพ์ จำกัด. 2544 .

ธงชัย วินิจจะกุล. 2548. "บทนำเกียรติยศ เรื่องเล่าจากชายแดน", ในประวัติศาสตร์ "ปกปิด" ของ 3
จังหวัดชายแดนภาคใต้ รัฐปัตตานีใน "ศรีวิชัย" เก่าแก่กว่ารัฐสุโขทัยในประวัติศาสตร์ หน้า 2-30.
พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : มติชน.

ธนู อยู่สำราญ. การสร้างชุดการเรียนรู้เรื่องการซ่อมแซมอุปกรณ์ไฟฟ้าภายในบ้าน วิชา ง.013 งานช่าง
พื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2539.

นิคม ชมภูหลง. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา. มหาสารคาม : อภิชาติ
การพิมพ์, 2545.

นิธิ เอียวศรีวงศ์. 2546. จากป้อนะถึงมหาวิทยาลัยอิสลาม. มติชนรายวัน ฉบับวันที่ 18 สิงหาคม พ.ศ.
2546 ปีที่ 26 ฉบับที่ 9292 หน้า 6

นิภา เพชรสม. หลักสูตรและการสอนเพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคคล. เพชรบุรี : สถาบันราชภัฏเพชรบุรี,
2542.

บุติมัน แขนา. ผู้ช่วยผู้จัดการโรงเรียนจริยธรรมศึกษามูลนิธิ (สัมภาษณ์) 11 มีนาคม 2550

บัณฑิตย์ สมะอุนและคณะ. 2548. พหุวัฒนธรรมกับการพัฒนาการศึกษาใน 3 จังหวัด
ชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาป้อนะ. สืบค้นเมื่อ 27 กุมภาพันธ์ 2550 จาก
http://www.southwatch.org/article_detail.php?id=14

ประเวศ วะสี. 2547. "สาเหตุแห่งความรุนแรงในภาคใต้ 7 ประการและการแก้ปัญหา", มติชนรายวัน.
(6 พฤษภาคม 2547),2

ปรีชา นุ่นสุข. 2545. อิทธิพลของศาสนาพราหมณ์ในลุ่มน้ำปัตตานี ในระหว่างพุทธศตวรรษที่ 11-16.
ทุนอุดหนุนการวิจัยกองทุนวิจัยคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี.

ปะดอ . คณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนบ้านจะแนะ จ.นราธิวาส (สัมภาษณ์) 9 มิถุนายน 2550

- ปิยนาค บุญนาค. 2534. นโยบายการปกครองของรัฐบาลไทยต่อชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (พ.ศ. 2475-2516) โครงการเผยแพร่ผลงานวิจัย ฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรปวิณ ศรีงาม. 2549. ความสัมพันธ์ระหว่างสยามกับปัตตานี : บทเรียนประวัติศาสตร์ความขัดแย้งสู่เส้นทางสมานฉันท์ หน้า 2-21 นำเสนอในการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง "ทักษิณศึกษา : กรณีสามจังหวัดชายแดนภาคใต้" วันที่ 17-29 สิงหาคม 2549 ณ สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ
- พัชนี บุระพันธ์. การศึกษาการปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร มหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. บทบาทของโรงเรียนต่อชุมชน. เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาโรงเรียนกับ ชุมชน. กรุงเทพมหานคร : บริษัททุ่งศิลป์การพิมพ์, 2539.
- ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม. "การจัดการศึกษาในชุมชน." มติชนรายวัน. 4 มกราคม 2541, หน้า 10.
- มณฑิชา ชนะสิทธิ์. การศึกษาสภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยภูมิปัญญาชาวบ้าน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- มณนิภา ชุตินุตร. "ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน" ในสรุปผลการประชุมสัมมนาเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนาหลักสูตร. กองวิจัยทางการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ, 2539.
- มนตรี จุฬาววัฒนทล. รายงานการวิจัยเอกสาร เรื่อง นโยบายการผลิตและการพัฒนาครู. กรุงเทพมหานคร : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2543.
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2529. สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ ฉบับทักษิณคดีศึกษา เล่ม 7
- มุฮัมหมัดซัมปรี อับดุลมาลิก. 2543. ปัตตานีในอารยธรรมมลายู. แปลโดย มาหะมะซากิ เจ๊ะหะ โครงการจัดตั้งสถาบันสมุทรรัฐเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
- รัตติยา สาและ. 2548. ปัตตานี คารุสสะลาม (มลายู-อิสลาม ปัตตานี) สู่ความเป็น "จังหวัดปัตตานียะลา และนราธิวาส", ในประวัติศาสตร์ "ปกปิด" ของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ รัฐปัตตานีใน "ศรีวิชัย" เก่าแก่กว่ารัฐสุโขทัยในประวัติศาสตร์ หน้า 236-282. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : มติชน.
- วรมัย กบิลสิงห์. 2548. ดุซงญอ 2491 ถึงตากใบวิปโยค. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เอส.พี.เอส พรินติ้ง.
- วราภรณ์ บางเลี้ยง. สภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.

- วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.
- วัลลภ กันทรัพย์. การสอนและสอบที่เน้นกระบวนการ. ม.ป.ท., 2533.
- วิจิตร ไชยศิลป์. การสำรวจการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดน่าน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.
- วิจัยการศึกษา, กอง, กระทรวงศึกษาธิการ. สรุปผลการประชุมสัมมนา เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับ การพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพมหานคร : กองวิจัยการศึกษา, 2539.
- วิจัยการศึกษา, กอง, กระทรวงศึกษาธิการ. เอกสารรายงานการวิจัยทางการศึกษา เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น กับการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2542.
- วิชาการ, กรม, กระทรวงศึกษาธิการ. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทาง วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองแบบสืบเสาะหา ความรู้กับการเรียนตามปกติ. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533.
- _____. คู่มือการพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2540
- _____. การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2544.
- วิภาภรณ์ เดโชชัยวุฒิ. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองแบบสืบเสาะหาความรู้กับการ เรียนตามปกติ. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสาน มิตร, 2533.
- ศิริกาญจน์ โกสุมภ์. การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาพัฒนาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร- วิโรฒ ประสานมิตร, 2534.
- ศิริชัย อนันตผล. สภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2544.

สัจด์ อุทรานันท์. **พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร**. พิมพ์ครั้งที่ 3 . ม.ป.ท. , 2532.

สุนันท์ แสงงามมงคล. **การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ลอการิทึม โดยใช้ชุดการเรียนการสอนและกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 1**. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2541.

สุจิตต์ วงษ์เทศ. 2548. "คำนำบรรณาธิการ", ในประวัติศาสตร์ "ปกปิด" ของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ รัฐปัตตานีใน "ศรีวิชัย" เก่าแก่กว่ารัฐสุโขทัยในประวัติศาสตร์ หน้า 15. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : มติชน.

สุมณฑา พรหมบุญ. **การปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวคิด 5 ทฤษฎี**. กรุงเทพมหานคร : ไอเดียส์ สแควร์, 2541.

สุมน อมรวิวัฒน์. **สมบัติพิพม์ของการศึกษาไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.

สุรางค์ ไคว์ตระกูล. **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

สุขภาพจิต,กรม. **คู่มือการสอนทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันเอดส์**. กรุงเทพมหานคร : กรมสุขภาพจิตกระทรวงสาธารณสุข, 2541.

สุดสายใจ ชาญณรงค์. **การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นวิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น**. วิทยานพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการประถมศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.

สุทธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ และคณะ. 2543. **กะเทาะสนิมกริช : แลวิถีชีวิตชาวใต้ตอนล่าง**. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. กรุงเทพฯ. หน้า 234.

สุนทร วัฒนพันธ์. **การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการตัดสินใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมโครงงานวิทยาศาสตร์ประเภททดลองกับที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู**. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยศรี นครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534.

สุวิไล ปรหมศรีรัตน์. 2551. **การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาท้องถิ่นและภาษาไทยเป็นสื่อกรณี การจัดการศึกษาแบบทวิภาษา (ภาษาไทย-มลายูถิ่น) ในโรงเรียนเขตพื้นที่สี่จังหวัดชายแดนภาคใต้**. วิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ปีที่ 1. (หน้า 5-12).

ศิริลักษณ์ มโนรมย์. 2547. **การจัดการศึกษาตามวิถีชีวิตของมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้**. สืบค้นเมื่อ 27 เมษายน 2550 จาก <http://www.chanayapontoranin.com/index.php?lay=show&ac=article&Id=390130&Ntype=2>

หะสัน หมัดหมาน. 2517. **อิทธิพล วัฒนธรรมไทย ต่อ ชาดี มลายู ใน วารสาร รุสมิแล ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๑ กรกฎาคม – สิงหาคม**

- อนันต์ วัฒนานิกร.2531.ประวัติเมืองลังกาสุกะ- เมืองปัตตานี. กรุงเทพฯ : มิตรสยาม.
- อ.บางนรา (นามปากกา).2519.ปัตตานีอดีต-ปัจจุบัน.กรุงเทพฯ: ชมรมแสงเทียน.
- อลิศรา ชูชาติ. “แนวคิดสู่การปฏิบัติ : จากพระราชบัญญัติการศึกษาสู่โรงเรียนและชุมชน” ใน **แนวคิดและแนวปฏิบัติสำหรับครูมัธยมเพื่อการปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : บริษัทพิมพ์การพิมพ์ จำกัด, 2544.
- อาหมัด เบ็ญอาหลี. เมื่อ "ปอเนาะ" ถูกมองในแง่ร้ายผลกระทบและแนวทางพัฒนาเชิงบูรณาการ. นสพ. มติชนรายวัน วันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2547 ปีที่ 27 ฉบับที่ 9477 หน้า 6
- อับรอฮิม ชุกรี.2541. ประวัติราชอาณาจักรมลายูปัตตานี (History of the Malay Kingdom of Patani) แปลโดย หะสัน หัมดะฮาน และมะหะมาชะฮาเกี เจ๊ะหะ ดลมนรรัตน์ บากาเรียบเรียง โครงการจัดตั้งสถาบันสมุทรรัฐเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- อับดุลสุโก ดินอะ. 2550. การพัฒนาปอเนาะชายแดนใต้ ท่ามกลางกระแสการก่อการร้ายภาคใต้. สืบค้นเมื่อ 27 มิถุนายน 2550 จาก <http://www.midnightuniv.org/midnight/2544/0009999733.html>
- อับดุลสุโก ดินอะ. 2550. หลักสูตรของชุมชนเพื่อชุมชน [Sekolah Kita]. สืบค้นเมื่อ 29 มิถุนายน 2550 จาก <http://www.muslimthai.com/main/thai/content.php?page=content&category=19&id=334>
- อับดุลสุโก ดินอะ. 2550. พ.ร.บ. สภาผู้นำชุมชนกับการแก้ปัญหาชายแดนใต้. สืบค้นเมื่อ 30 มิถุนายน 2550 จาก <http://www.thaingo.org/writer/view.php?id=494>
- อับดุลสุโก ดินอะ. 2550. ยุทธศาสตร์พัฒนาชุมชนมุสลิมจังหวัดชายแดนภาคใต้. สืบค้นเมื่อ 9 กันยายน 2550. จาก <http://www.oknation.net/blog/shukur/2007/07/28/entry-5>
- อัมพา อรุณพราหมณ์. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยและความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนโดยใช้วิธีการเรียนกับการสอนตามคู่มือครู. ปรินญา นินพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2539.
- อุทัย บุญประเสริฐ. หลักสูตรและการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เอสดีเพรส, 2541.
- อุตสาห์ พาสกุล. การมีส่วนร่วมของครูประถมศึกษาเกี่ยวกับการปรับหลักสูตรประถมศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญา ศึกษาศาสตรมหา-บัณฑิต ภาควิชาบริหาร การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.
- Ahmad Fathyal-Fatani.1994. PengantarSejarah Patani. Alor Setar : Pustaka Darussalam.
- Ahmad Fathy al-Fatani. 1990. Ulama Besar Patani. K1 : UKM
- Bruner,J.S..**The Relevance of Education**. New york : Norton, 1971
- Dale H. Sehung and Barry J. Zimmerman. **Self - Regulation of Learning and Performance**. Lawrence Erlbaum Associates,Publishers, 1994.

Leslie Dickinson. **Self - instruction in Language Learning**. Fifth printing. Cambridge University Press, 1994.

Mohd Zamberi A. Malek. 1993. Umat Islam Patani Sejarah dan Politik. Shah Alam : HIZBI Sdn. Bhd.

Teeuw, A. and Wyatt, D.K. 1970. Hikayat Patani : The story of Patani. The Hague : Martinus Nijhoff.

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา